

editörden...

İSM, kuruluş amaçları doğrultusunda İslami ilimler ve sosyal bilimler alanında donanımlı, geleneksel ilim anlayışı ile modern bilgiyi harmanlayacak ve çağdaş dünyada Müslümanların meselelerine çözüm üretecek ilim insanlarını yetiştirme yolunda durmadan çaba sarf etmeye devam etmektedir. Zaman içinde mevcut eğitim ve ilgili çalışmalar geliştirilerek ve derinleştirilerek devam ederken bunlara yeni çalışmalar da eklenmektedir. 2018 Bahar Dönemi'nin bir hasılası olan İSM Bülten'in bu sayısında ilk olarak İSM Yönetim Kurulu Üyesi ve İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bekir Kuzudişli ile gerçekleştirdiğimiz röportaja yer veriyoruz. Hocamızın ilmi hayatından İSM tecrübesine, hadis alanındaki akademik çalışmalarından Türkiye'deki ilmi meselelere varan geniş çaplı güzel bir röportaj ortaya çıktı. İSM İhtisas Seminerleri ve Konferanslarda bir çok önemli ismi ağırlama ve düşüncelerine muttali olma imkanı bulduk. Bunların kısa bir özeti bültende yer alıyor. Sakarya'da yapılan dönem arası kış kampı, İSM 7. Genç Araştırmacılar Sempozyumu ve dönem boyunca gerçekleştirilen çeşitli sosyal faaliyetler de bu sayıda yer buluyor. Mehmet Savaş hoca ile ihtisas öğrencilerine yönelik yapılan *Hidaye* okumaları bu dönem itibarıyla 6. yılına girdi, bültende bu ders halkasına da özel bir yer verdik.

Allah yar ve yardımcımız olsun.

İsm Bülten 2018 Bahar İLİMLER VE SANATLAR MERKEZİ

Sayı Editörü: Dr. Hamdi Çilingir

Yayın Kurulu: Şaban Kütük, Şanbaz Yıldırım, Abdüssamet Sankaya, Furkan Şentürk, Musa Çiçekdağı

Foto: Yunus Öztürk

Grafik Tasarım: Furkan Selçuk Ertargin

Adres: Valide Atik Mah. Kartalbaba Cad. No:45 Üsküdar-İstanbul

04

Prof. Dr.
Bekir
Kuzudişli
ile Röportaj

26

İSM'de
Tematik
Seminerler
Başladı

28

İsm 7. Genç
Araştırmacılar
Sempozyumu
"State and Society
(Devlet ve Toplum)"
Başlığı İle İngilizce
Olarak Düzenlendi

Konferanslar

14

İSM Dönem
Arası Kış Kampı
Sakarya'da
Gerçekleştirildi

24

Kitap Tahlilleri
Hazırlık Sınıfına
Yönelik Olarak
Devam Etti

27

31
İhtisas
Seminerleri

43
Sosyal
Faaliyetler

50
Evfa Akademi
2017-2018 Bahar
Dönemini
Çeşitli
Seminerler ve
Etkinliklerle
Tamamladı

Mehmet
Savaş Hoca İle
Birlikte "Hidaye
Okumaları" 6.
Yılını Tamamladı

30

Benim İçin
İSM

46

Miftah İmam Hatip
Onur Programı
Bahar Dönemini
Ders ve Çeşitli
Sosyal Faaliyetlerle
Tamamladı

48

Prof. Dr. Bekir Kuzudışli ile Röportaj

Röportaj
Hamdi Çilingir
Ahmet Çelik

Hocam, öncelikle biraz kendinizden ve ilmî hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

Bismillahirrahmanirrahim, öncelikle bizi insan olarak yaratan, mümin bir anne babadan dünyaya gelmemiz hasebiyle bize lütufta bulunan ve gerçekten nezih ortamlarda büyüüp yetişmemize vesile olan Allah'a hamdolsun.

1975 Nizip/Gaziantep doğumluyum. İlkokul yıllarım ve sonrasında orta ve lise dönemim bu ilçedeki İmam Hatip Lisesi'nde geçti. Bu dönemde İslâmî ilimler bakımından pek bir yoğunluğum olmadı. Ailemden ilme meraklı veya ilmî tevarüsü alacağım pek kimse de bulunmuyordu. Sadece iki abimden biri Marmara

diğeri Konya Selçuk İlahiyat mezunuydu. Onlar sayesinde ortaokul ve lise yıllarında Üniversite hayatıyla ilgili bazı fikir ve bilgilere sahip olmuştum.

Bununla birlikte İmam Hatip yıllarında okulumuzda çok güzel bir hoca-öğrenci/abilik-kardeşlik ilişkisi olduğunu belirtmeliyim. Mesela o dönemde senede birkaç kez sınıftan beş on kişi toplanıp hocalarımızın evine çay içmeye gittiğimizi hatırlıyorum. Okula gelen gayretli ve idealist hocalarımız sayesinde bu ilişkiler üst sınıftan birinin rehberliğinde haftalık Tefsir ya da İslam Tarihi okumalarına evrilmiş, zamanla da İslâmî bir şuur kazanmayı esas alan kitap okuma faaliyetine dönüşmüş-

İSM yönetim kurulu üyesi Prof. Dr. Bekir Kuzudişli ile İSM, ilmi hayatı ve önemli meseleler üzerine bir röportaj gerçekleştirdik

tü. Rasim Özdenören gibi bir kısmı yerli ama daha çok, o dönemin okuma serüvenine uygun olarak Seyyid Kutup, Said Havva ve Mevdûdî gibi yazarların tercüme edilen kitapları okunuyordu. Geriye dönüp baktığımda bu kitapları bütünüyle anlayarak ve bağlamına oturttuk okuduğum söylenemez ama bana okuma alışkanlığı kazandırması hasebiyle güzel sonuçları olduğunu söyleyebilirim. O dönemler İmam Hatip yıllarında elime geçen parayla sürekli kitap almaya gayret ediyordum. Böylece küçük de olsa bir kütüphanem oluşmaya başlamıştı.

İmam Hatip Lisesinden sonra Mar-

mara İlahiyat Fakültesi ilk tercihimdi. Eğitim için ilk defa şehir dışına çıkmıştım. Daha önce Marmara İlahiyatta okuyan aynı İmam Hatip-ten, değişik yer ve vakıflarda kalan tanıdıklarım vardı ve bunlar arasında ben şimdi aynı okulda görev yaptığımız, Necmettin Gökkrı hocanın da kaldığı bir kurumu seçtim. Burada klasik Arapça eğitimi ve İslâmî İlimler alanında dersler veriliyordu. O zamanlar bilmiyordum ama daha sonra buranın Raşit Küçük ve Faruk Beşer hocaların idare edip fikri katkılarını verdikleri, Hadis Enstitüsü'nün bir alt grubu olduklarını öğrendim. Herhangi bir cemaat bağlantım olmadığı için bunu öğrenince pek bir şey değişmedi. Hazırlık yıllarında bu yapı, Hüdayi Vakfı'nda o zamanlar yeni kurulan İLAM ile birleşti. Biz de birinci sınıfa geçtiğimizde İhlamurkuyu'daki Hüdayi Yurduna taşındık. Ancak burada dersler ilk kaldığımız yerdeki gibi sıkı değildi. Bundan ne kastettiğimi, biraz da hatıra kabilinden, yaşadığım bir olayla açayım: Hazırlıkta şehir dışından abim beni ziyarete gelince derslerin takibinden sorumlu hocamızdan izin istemiştım. Ama izin alamadım, hocam, "Abin yorgundur. Evde dinlensin sen dersine gir, daha sonra birlikte gzersiniz" dedi. Bu hocamız, babam geldiğinde de aynı kararlılıkla izin vermemişti. Bu kadar özel bir durumda izin verilirdi-verilmezdi tartışması bir yana o zamanlar bunu hiç problem

O dönemler İmam Hatip yıllarında elime geçen parayla sürekli kitap almaya gayret ediyordum. Böylece küçük de olsa bir kütüphanem oluşmaya başlamıştı.

yapmadan derse girdiğimi anımsıyorum. Bu bana uygulanan özel bir kural değildi elbette. Bu hususu özellikle zikrediyorum çünkü o dönemde kaldığımız yerde ders disiplinine verilen önemi açık bir şekilde ortaya koyuyor; buna göre derslerden izin alıp derse gelme gibi bir durum söz konusu olamayacağı gibi bizim de normal şartlarda böyle bir şeyi aklımızdan dahi geçirmememiz gerekiyordu. İhlamurkuyu Yurdunda dersler bu şekilde değildi ve ben bir grup arkadaşla birlikte birinci yılın sonunda o zamanlar Mesih Ali Paşa Camii'nin imamı olan Mustafa Karataş hocamın riyasetinde açılan şimdiki İstanbul İlahiyat yerleşkesine çok yakın Bıçakçı Alaaddin Camiindeki üç katlı bir yere taşındık. Burada dersler tekrar eski haline dönmüş oldu. Böylece 1995-1996 yıllarında benim karşıya geçme serüvenim ve o zamanların en "mübarek" İETT hattı olan 127'yi (Kadıköy-Topkapı) kovalama maceram başlamış oldu. Okul bitince bir grup arkadaşla yukarıda bahsettiğim İLAM'ın alt kademesi olarak devam ettik. Dönem de artık 1999-2000 yıllarıydı ve 28 Şubat rüzgarının en sert estiği zamanlardı. Safahatı uzun ama yaşananlardan dolayı hiç darbe or-

tamı görmemiş biz gençler moral olarak pek iyi sayılmazdık ve bunun böyle gideceğini düşünüyorduk. Vakıftaki tecrübeli kişiler ise merak etmeyin geçer diyorlardı. Ama yine de Vakıfta ilk kapanan müesseselerden biri İLAM oldu. Bu duruma hala hayıflanıyorum. Zira bu kurum, Hüdayi Vakfı çatısı altında yani bir cemaat bünyesinde kurulmasına rağmen, cemaat bağının önemsenmeyip, ilmin el üstünde tutulduğu bir yerdi ve bünyesindekiler de gerçekten ilim için çalışan şahıslardı. Eğer bu müessese kapatılmasaydı ilahiyatların peş peşe açıldığı 2010'lu yıllara birçok akademisyen yetiştirebilirdi. Ama durum öyle olmadı ve ben de diğer arkadaşlar gibi öğretmenliğe başvururdum. O yıl sınavla atama şartı getirilmesine rağmen, ama sanırım mevzuat yetişmediği için kurayla son kez atama yapıldı. Kaderin bir cilvesi bizim İLAM grubundaki arkadaşlar arasında öğretmenlik sadece bana çıkmadı. O zamanlar ne hissettiğimi hatırlamıyorum ama daha sonraki zamanlarda bunu hep Allah'ın bir lütfu olarak değerlendirmişimdir. Çünkü öğretmenlikler genelde uzak yerlere çıkıyordu ve bu durumda diğer birçok arkadaşım gibi benim de akademiyle bağım kesilebilirdi. Durum

böyle olunca ben de Hüdayi Vakfının üniversite yurdunda gece sorumlusu olarak yaklaşık üç sene çalıştım. Bu görev gündüzleri İSAM'da geçirmeme imkan tanıdığı için benim açımdan çok verimli bir dönemdi ve bu sene zarfında bir kısmı şu anda akademide bir kısmı çeşitli yerlerde görev yapan, birçoğu ile hala görüştüğümüz dostlarım oldu.

2002'de o zamanlar Şirinevler'de bulunan İstanbul Üniversitesinde Hadis bölümünde asistan oldum. 2003 yılında evi Anadolu yakasında tutmam üzerine de bizim boğazi geçme serüveni tekrar başlamış oldu. Neticede 3-4 yıllık İLAM-Hüdayi fasulasını bir tarafa bırakırsak ben 95'ten itibaren sürekli karşıya geçip duruyorum ve bu durum Allah ömür verirse böyle devam edecek görünüyor. Söz konusu süre zarfında İstanbul Üniversitesinde çalışmaya devam ettim. Şu anda da aynı fakültede görevimi sürdürüyorum.

Sizin İSM'nin hem kuruluşunda hem de bugüne kadar yol alışıında çok önemli katkılarınız var. Sizin açınızdan İSM nedir?

İSM kurulmadan önce İlim Yayma Cemiyeti'nden Recep Şentürk hocama İlahiyat alanında Türkiye'nin geleceğine yön verecek kaliteli öğrenci yetiştirmek için bir teklif sunulmuş ve taslak bir metin hazırlanmıştı. 1999'da İLAM'da İngilizce İslâmî metinler okuduğumuz Recep hocamla irtibatı koparmamıştım

Resmi olarak da imtihandan geçerli bir puan almam gerekiyordu. Bununla birlikte, Tefsir, Hadis, Fıkıh gibi temel İslâmî alanlarda İngilizce bilmeyi iyi görse de gerekli görmeyen azımsanmayacak bir kitle vardı. Şahsen ben İngilizce öğreniminin yazma seviyesine çıkarılması gerektiğini yukarıda bahsettiğim İLAM'daki dersler sırasında Recep Şentürk hocamın ısrarları sayesinde zihnime yerleştirmiştım. İSM ile bu husus, sistemli bir yapıya kavuşmuş oldu.

ve sürekli görüşüyorduk. İlim Yayma Cemiyeti'nin böyle bir teklifi olunca Recep Hocam diğer hocalarımızla istişare ederken konuyu bana da açmıştı. Ben o zamanlar İLAM tecrübesinden hareketle devamlı ve kalıcı olup olmayacağı yönündeki tereddütlerimi söylemiştim. Geri kalan kısmı tam da istediğimiz bir programdı. Üstelik, maddi imkanlar ve vizyon farklılıkları gibi sebeplerden kaynaklanan durumlar hasebiyle o zamanki diğer programlarda yer almayan bazı artı özellikler de bulunuyordu. Örneğin Arapça'nın yanında İngilizce'nin ilmî seviyede konuşulup akademik yazım düzeyine getirilmesinin amaçlanması bunlardan biriydi. Şimdilerde normal görülebilir ancak on-yirmi sene öncesi düşünülüğünde bu durum ilahiyat camiasının pek de alışık olduğu bir fikir değildi. Mesela ben İlahiyat son sınıfa doğru ve yüksek lisans sıralarında İngilizce öğrenmem gerektiğini biliyordum. Ama benim İngilizce bilmekten kastım, o dönemin anlayışına uygun olarak,

sözlük yardımıyla bir makaleyi anlamaktan ibaretti. Resmi olarak da imtihandan geçerli bir puan almam gerekiyordu. Bununla birlikte, Tefsir, Hadis, Fıkıh gibi temel İslâmî alanlarda İngilizce bilmeyi iyi görse de gerekli görmeyen azımsanmayacak bir kitle vardı. Şahsen ben İngilizce öğreniminin yazma seviyesine çıkarılması gerektiğini yukarıda bahsettiğim İLAM'daki dersler sırasında Recep Şentürk hocamın ısrarları sayesinde zihnime yerleştirmiştım. İSM ile bu husus, sistemli bir yapıya kavuşmuş oldu. YÖK'ün sadece Arapça'yı yeterli gördüğü bu zaman diliminde bu çabayı önemli buluyorum. İkinci önemli farklılığı, sadece temel İslâmî ilimlerle yetinmeyip sosyal bilimlere de ağırlık vermesiydi. Bu ve benzeri faaliyetlerin öğrencinin çok yönlü bir altyapı elde etmesine vesile olduğu açıktır.

Geçen yıl İSM'nin 10. yılına ulaştık. Bu geçen on yılın muhasebesi yapıldığında neler söyleyebilirsiniz?

Öncelikle tebrik etmek gerekir. Zira kuruluşunda hedeflenen iki dilin (Arapça-İngilizce) öğretilmesi, sosyal bilimlerde bir birikimin kazandırılması ve İslâmî ilimlerin bir bütün olarak tedrisi gibi hususlarda büyük oranda başarı sağlandığı görülüyor. Böyle hedefleri olan bir kurumun, başka bir deyişle bu kadar yoğunluk, emek ve maddi imkan gerektiren bir yapının, zaman zaman çeşitli sıkıntılara maruz kalsa da, devam etmesi önemli bir başarıdır. Dolayısıyla 10. yıla ulaşmanın ben-deki en önemli karşılığı kuruluşundaki tereddütlerimin yaşanmaması, hevesle başlanan bu tür hizmetlerin birkaç yıl geçince akamete uğramamasıdır.

İSM ilk kuruluşundan sonra cemiyet, öğrenci, hoca ve benzeri kişilerden gelen tepki ve tavsiyeler ya da kendi tecrübelerinden hareketle kendini geliştirme fırsatı buldu. Mesela ilk başlarda zihinlerde olsa bile pek fazla konuşulmayan kitap okuma kampları bunlardan biri olarak zikredilebilir. Bununla birlikte, elbirliği ile başarılması gereken yeni iyileştirmeler ve hedefler hala bulunmaktadır.

Ancak neticede geriye dönüp bakıldığında buradan yetişen birçok arkadaşın gerekli donanıma sahip olarak kendilerini daha da geliştirmek suretiyle akademiye artı değerler katacaklarını ümit ediyorum.

Sizin İSM yanında farklı ilmî kuruluşlara da katkı verdiğinizizi biliyoruz. Bu vesileyle soracak olsak, Türkiye’de ilim hayatını besleyen bir damar olarak bu tür kuruluşların yeri ve önemi nedir?

Aslında birçok hocamız gibi ilimle uğraşan vakıf ve dernekleri dışardan gözlemliyor ve takip ediyorsam da iç işleyişini bilme açısından iki vakıfla ilgileniyorum. Bunlardan biri İSM, diğeri de lisans döneminden itibaren içinde olduğum ve Mustafa Karataş hocamın riyasetinde yürüyen İlim Hizmet Araştırma Merkezi (İHAM). Her iki vakfın da devamlı olması ve kendisini ilahiyata bir alternatif olarak görmeyip mütemmim olma gayretinde bulunması önemli bir husus benim için. Dolayısıyla bu tür vakıf ve derneklerin, İlahiyat müfredatını daha da geliştiren, kendisini onun yerine koymayan yapısıyla oldukça önemli bir işlev gördüğü kanaatindeyim. Ancak sadece ilahiyat diplomasını elde etmek isteyen, dolayısıyla sadece kendi müfredatını dayatıp, İlahiyatı içi boş bir kurum olarak gösteren ve birkaç olumsuz örneği cımbızlayıp genele teşmil eden yapıları da hiç tasvip etmiyorum. Neticede bu tür vakıf ve dernekler, amaç ve vizyonlarını doğru belirledikleri takdirde oldukça önemli işlev görmelerine rağmen bazen İlahiyatların altını oyan bir yapıya da dönüşme riskini de bünyelerinde barındırıyorlar. Ayrıca kurumun böyle bir amacı olmasa da bazen öğrenciler bu tür düşüncelere kapılabiliyor. Dolayısıyla bunların sürekli hatırlatılması gerekiyor.

Dolayısıyla bu tür vakıf ve derneklerin, İlahiyat müfredatını daha da geliştiren, kendisini onun yerine koymayan yapısıyla oldukça önemli bir işlev gördüğü kanaatindeyim. Ancak sadece ilahiyat diplomasını elde etmek isteyen, dolayısıyla sadece kendi müfredatını dayatıp, İlahiyatı içi boş bir kurum olarak gösteren ve birkaç olumsuz örneği cımbızlayıp genele teşmil eden yapıları da hiç tasvip etmiyorum.

Biraz ilmi hayatınıza gelirse şunu sormak isterim; hayatınızda ilmi tercih etmeniz ve bu alana yönelmeniz için temel saiki nedir?

Yukarıda İHL yıllarını anlatırken belirttiğim gibi benim doğrudan bir ilmî merakım lise yıllarında o kadar yoktu. İlahiyata gelmemin ana gayesi de öğretmen olmaktı. Bu yüzden Millî Eğitimin verdiği öğretmenlik bursunu almakta hiçbir tereddüt yaşamamıştım. Gerçi 28 Şubat döneminde “Bursu ödemeye devam edeceğiz ama sizi öğretmen de yapmıyoruz” dediler ama bu ayrı bir hikaye. Konuya dönecek olursak, İlahiyatı kazanıp bir ders halkasına yerleşince işler yavaş yavaş değişmeye başladı. İlmin tadına varıp, meseleleri giderek kavramaya başlayınca da artık bu yola girilmiş oldu. Geri dönüp bakınca iyi ki ilk geldiğimde birçok alternatif arasında ilmin öncelendiği bir yere girmişim diye düşünüyorum.

İlmi hayatınızda size yön veren isimler kimlerdir?

Bir öğrencinin yetişmesinde birçok hocanın doğrudan veya dolaylı etkisi oluyor. Benim kaldığım yerlerdeki hocalarım her biri beni çeşitli yönleriyle etkilemişlerdir. Hala da öğrenme süreci devam ediyor. Bunlar arasında İstanbul'daki birçok vakfın kuruluşunda ve devam etmesinde emeği bulunan, ilmî ve fikrî birikimiyle Raşit Küçük Hocam hayatımda önemli bir yer tutar. Ayrıca yukarıda bahsettiğim gibi lisans döneminde Fatih'te bize tekrar ilmî bir ortam sağlayan Mustafa Karataş hocamın teşkilatçılığı kaydedilmelidir. 1999'da tanıştıktan sonra birçok vesilelerle ilmî ve diğer faaliyetlerde fikirlerinden istifade ettiğim Recep Şentürk hocam bana önemli açılımlar kazandırmıştır. Bunlar doktora sürecine varmadan önceki zaman diliminde etkilendiğim hocalarım. Doktora döneminden sonra da ilmî ve fikrî görüşlerinden faydalandığım birçok hocam oldu. Sanırım bunları ismen sıralamaya burada ihtiyaç bulunmuyor.

Şia ve Ehl-i Sünneti birbirinden ayıran çeşitli temel hususlar var. Ama bunların da esasında masum imamlar fikri yatıyor kanaatimce. Sünnetin meydana gelmesinde, intikalinde ve anlaşılmasında imamet fikrinin önemli bir yeri var. Zira, nübüvvet harîç, Hz. Peygamber ile imamlar aynı özelliklere sahiptirler

Uzmanlık alanınız hadis ilmi. Bu alana eserlerinizle katkılar yaptınız ve yapıyorsunuz. Bu alana yönelmenizi etkileyen hususlar nelerdir?

Şu an Marmara İlahiyatta uygulama nedir bilmiyorum ama bizim zamanımızda ikinci sınıftan itibaren herkes bir bölüm seçiyordu; Tefsir, Fıkıh, Hadis, Felsefe vs. Ben hazırlık ve birinci sınıfta Tefsir bölümünü düşünüyordum. İlk aldığım klasik kitapların hemen hepsi tefsire aittir. Ancak daha sonra biraz da o dönemlerde sıkça gündeme gelen sünnet tartışmalarının da etkisiyle hadis alanına yöneldim. Bunda özel halkada okuduğum hadis ve hadis usulü eserlerinin katkısı da vardır.

Uzmanlık alanı ve alana katkı söz konusu olduğunda ilk akla gelen genelde doktora çalışmalarıdır. Siz doktora çalışmanızda hadis rivayetinde aile isnadlarını çalıştınız ve çalışmanız aynı başlık altında 2007'de yayınlandı. Her ne kadar muhaddisler aile içi aktarılan rivayet ve isnadlara klasik li-

teratürde zaman zaman dikkat çekse de bir kavram ve müstakil bir çalışma alanı olarak hayat bulması zannediyorum bazı oryantalist araştırmacıların ortaya attığı bazı temel iddialara dayanıyor. Bu çalışma ile Türkiye'de konuyu ilk defa derinlemesine ve geniş boyutuyla ele aldınız. Çalışmanızın hareket noktası, temel tezi ve

alana yaptığı katkı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Bu tezi, Recep Şentürk hocamla Nabia Abbott'un *Studies in Arabic Literary Papyri* serisinin hadise dair olan ikinci cildini tercüme ederken bulmuştuk.

Daha sonraki okumalarım da Schacht ve Juynboll'un bu kavrama hadis tarihinde farklı anlamlar yüklediğini gördüm. Konuyu, doktora tezini yaptığım Mustafa Karataş hocamla da istişare ettim ve tezi *Hadis Rivayetinde Aile İsnadları* ismiyle çalışmaya başladım. Bu çalışmanın, akademik çevre ve kendim açısından bir takım zorluğu vardı. Türkiye genelinde konuşacak olursak tezi bir vesileyle müzakere ettiğim bazı hocalarım konuya yabancıydılar. Zira klasik hadis usulü veya tarihinde aile isnadları terimi bulunmuyordu. Bu terime karşılık gelen "çocukların babalarından rivayeti, babanın çocuktan rivayeti, kardeşlerin bilinmesi..." gibi başlıklar benim yapmak istediklerim karşısında yetersiz kalıyordu. Dolayısıyla konuya yabancı olanlara önce konuyu özetliyor, sonra oryantalistlerin iddialarını ve diğer bazı sorunları söylüyor daha sonra da benim ne yapacağımı anlatıyordum. Konunun kendi açımdan zorluğu ise oryantalist bir kavramı nasıl çalışmam gerektiği sorusuydu. Tamamen redde ve polemige dayalı bir çalışma yapmak pek faydalı olmazdı. Bu yüzden aile isnadlarının hadis rivayet tarihindeki fonksiyonlarını anlamayı esas alan bir perspektifi benimsemedim. İşin aslının ortaya konması vesilesiyle aslında bir anlamda oryantalist iddialara da cevap verilmiş oluyordu. Yazarken bir takım zorluklar çektim, ancak netice itibarıyla tezin

Yazarken bir takım zorluk çektim, ancak netice itibarıyla tezin içime sindiğini söyleyebilirim. Tabii ki nihai değerlendirme okuyucuların olacaktır.

içime sindiğini söyleyebilirim. Tabii ki nihai değerlendirme okuyucuların olacaktır.

Benim açımdan bu tezin farklı bir zorluğu daha bulunuyordu. Çünkü bir hadis konusu olarak aile isnadları, oldukça spesifik ve teknik bir meseleydi. Başka bir deyişle, isnad nispeten özel bir alan iken, aile isnadları biraz daha özel bir alana denk geliyordu. Bu yüzden konunun hadis tarihine bakan yönünün öne çıkarılması gerekiyordu. Tezde bunu ne kadar başardığımı bilemiyorum ama sonraki çalışmalarda bunu daha da geliştirip kavramlaştırmaya çalıştım. Mesela tedvin sonrası rivayete "sistematiske hadis rivayeti", tedvin öncesine ise "yarı sistematiske" ve "ihtiyaca binaen yapılan hadis rivayeti" ayrımlarının kökeni aslında doktora tezindeki bulgularımdı. Bu kavramları kısmen *Hadis Tarihi* kitabında açıkladım. Ama asıl delilleri ve ayrıntıları şu anda üzerinde çalıştığım *Hicrî I. Asırda Hadis Rivayeti ve Bağlam: Sebeb-i İrâdi'l-hadis* kitabında ele aldım. Bu kitapta ayrıca Türkiye akademisi için yeni olan *sebeb-i irâdi'l-hadis*, yani hadislerin sahabe ve tabiîn alimleri tarafından nakledilme sebeplerini ve bunun hadis tarihi açısından anlamı üzerinde durma fırsatım oldu. Bu kavramların ve ayrımların ne kadar makbul addedileceği ve isabetli bulunacağı ise yapılan değerlendirmelerde ortaya çıkacaktır.

Şia'da hadisler büyük oranda Muhammed el-Bakır ve Ca'fer es-Sâdık'tan geldiği için de bir hadisin Allah Resûlü'nden adı geçen imamlara, oradan da temel hadis kaynaklarına nasıl ulaştığı ve bu intikalde isnadın fonksiyonun ne olduğu konusuna eğilir.

Doktoradan sonra Şia'nın hadis anlayışına yönelik bir ilginiz söz konusu. Nitekim bu ilginiz ve tahmin ediyorum yoğun bir mesainiz 2017'de Şia ve Hadis başlığı altında bir kitaba büründü. Konu ile ilgili olarak konuşulması gereken çok şey var ama benim özellikle merak ettiğim bir mesele var. Şia ve Ehl-i Sünnet gibi iki ayrı mezhep ya da geleneğin hadis ve sünnete bakışı konusunda bir birinden "en çok farklılaştığı" yön nedir?

2017'de yayımlanan *Şia ve Hadis* kitabının aslı 2011'de *Şia'da Hadis Rivâyeti ve İsnad* ismiyle sınırlı sayıda basılan doçentlik tezidir. Aslında aile isnadları ile Şia'da hadis rivayeti arasında yakın bir ilişki bulunur. Nitekim aile isnadlarına örnek olarak "Hz. Ömer Ailesi"ni çalışırken Tahsin Görgün Hocam, asıl çalışılması gereken aile isnadının Ehl-i Beyt olması gerektiğine işaret ederek bu noktaya vurgu yapmıştı. Ama Ehl-i Beyt'in mezhepler arasında farklı bir yapısı ve hareket noktası olduğu için ben doktora tezinde ona girmek istememiştim. Doktora sonrasında ise sadece Ehl-i Beyt isnadlarını çalışmak yerine Şia'da isnad sistemini ele almayı uygun gördüm. Ancak Şia'da isnad, bir sistem

olarak bulunmadığı için yukarıda zikredilen başlık ortaya çıkmış oldu. Bu çalışmanın esas amacı, bir hadisin Hz. Peygamber'den temel hadis kaynaklarına nasıl ulaştığı sorusudur. Şia'da hadisler büyük oranda Muhammed el-Bakır ve Ca'fer es-Sâdık'tan geldiği için de bir hadisin Allah Resûlü'nden adı geçen imamlara, oradan da temel hadis kaynaklarına nasıl ulaştığı ve bu intikalde isnadın fonksiyonun ne olduğu konusuna eğilir.

Şia ve Ehl-i Sünneti birbirinden ayıran çeşitli temel hususlar var. Ama bunların da esasında masum imamlar fikri yatıyor kanaatimce. Sünnetin meydana gelmesinde, intikalinde ve anlaşılmasında imamet fikrinin önemli bir yeri var. Zira, nübüvvet hariç, Hz. Peygamber ile imamlar aynı özelliklere sahiptirler. Bu gerçekten uzun ve apayrı bir konu. Yakın zamanda yayımlanan "Şia'da Rivayet Olgusunu Şekillendiren Temel Unsurlar" makalesinde Şia'nın Ehl-i Sünnet'ten ayrılan esas noktaları ve hadis rivayeti alanında bu mezhebin belirleyici unsurlarını belirlemeye çalıştım. Merak edenler bu çalışmaya bakabilirler.

Türkiye'deki hadis çalışmalarını merkeze alırsak akademya hakkında ne düşünüyorsunuz? Üniversitelerde ilmi meselelerin canlılığı, üslup, yayın kalitesi, yapılan tezler gibi başlıklara baktığınızda nasıl bir manzara görüyorsunuz?

Türkiye'deki akademyayı birkaç cümleye sığ-

dırmak zor görünüyor, ayrıca olayın birçok veçhesinin olduğu da malum. O yüzden bir örnek kabilinden Türkiye akademiasında üretilen eserler hakkında konuşmakta fayda görülebilir.

Türkiye'deki lisans üstü seviyede kalem alınan nitelikli çalışmalara, yetişen kaliteleri arkadaşlara bakıldığında insan umutlanıyor. Ancak diğer taraftan "sistematik" ve "sembolik" hatalar içeren ya da teorik zemini sorunlu çalışmalar dikkate alındığında endişe verici bir durum ortaya çıkıyor. Bu ikinci durumun varlığı aslında her dönem rastlanan bir şey. Çünkü erken dönemlerden itibaren hemen her alanda ahvâl ve şerâitten şikayetçi olan, kendi dönemindeki ilmî ortamı beğenmeyen, eskiye özlemine dile getiren âlimler olagelmiş. Bunun kısmen eskiye dönük özlemin ifadesi olduğu açık. Ancak bunun ilmin üretilmesi ve sonraki nesillere intikal ettirilmesi bakımından daha farklı bir yönü de bulunmaktadır. Zira ilim, her nesilde öncü alim ve kaliteli eserler vasıtasıyla sonraki nesle intikal eder. Dolayısıyla belirli bir kaliteye ulaşmayan eserler genel olarak belirleyici olmazlar ve bunların bir sonraki nesli etkileme şansları da pek bulunmaz. Olaylara bu açıdan bakıldığında Türkiye'deki akademyada belirli ölçüde ilmî bir standardı yakalamayan çalışmalar bulunmasına rağmen bunların nihai olarak ilmî ortamı belirleyemeyeceğini düşünmüşümdür. Bu izlenim bende İlahiyatların giderek çoğalıp, akademik kariyer adına yoğun ilmî üretimin yapıldığı son yıllara kadar sürdü. Ancak son zamanlarda ilmî hesabı verilmemiş

Türkiye'deki lisans üstü seviyede kalem alınan nitelikli çalışmalara, yetişen kaliteleri arkadaşlara bakıldığında insan umutlanıyor. Ancak diğer taraftan "sistematik" ve "sembolik" hatalar içeren ya da teorik zemini sorunlu çalışmalar dikkate alındığında endişe verici bir durum ortaya çıkıyor.

bazı bilgilerin sık tekrarlanmak suretiyle neredeyse ortak fikir haline geldiği izlenimi oluşturması, bilgiyi yayma imkanlarının artması sebebiyle de bunların kısa sürede herkes tarafından erişilir olması endişeleri arttırdı. İşte bu noktada diğer birçok hocalarım gibi ben de bir yandan, imkan ölçüsünde, kendi çalışmalarımı kaliteli hale getirme, diğer taraftan gerek lisans gerekse lisans üstü seviyede iyi öğrenci yetiştirme ve ilme meraklı arkadaşlara mümkün olan desteği verme düşüncesi geliştirdi. Bu arada her ne kadar emekleme safhasında olsa da tasvirî kitap tanıtımlarının kitap tahlillerine dönüşmesi sevindirici bir gelişme. Türkiye'de söz konusu çalkalanmalar olsa da nihayetinde, gerçek anlamda ilmin hakkını verip çalışmalarını ona göre yapan ilim insanlarının Türkiye akademiasına yön vereceğini düşünüyorum. Tabii ki bu durum, söz konusu düşünceye sahip kişilerin yeterli gayreti gösterip, buna göre ilmî üretim yaptığı zaman gerçekleşecektir.

Çok teşekkür ederiz hocam

Ben teşekkür ederim

Tarih ve Kimlik

Azmi Özcan

Prof. Dr. | Sakarya Üniversitesi | 26.01.2018 | İSM Sakarya Dönem Arası Kampı

Değerlendirme: Mahmut Arı

Hayatınızı yaşarken mutlaka köşe taşı olan referans kavramlar kendinize bulun ki boşlukta kaldığımız zaman bu kavramlara sarılarak yeni bir şevkle yeni bir heyecanla hayata tutunabilirsiniz. Önce dininizi keşfedin. Atalarımızın size tevarüs ettirdiği dininizi değil kendiniz dininizi keşfedin ki şuan buna en ehliyetli olan sizlersiniz çünkü okuyorsunuz. Ben bu keşfe imandan başladım. Bütün kitaplarda imanın tanımı olarak dil ile ikrar kalb ile tasdik tanımı yer alır fakat ben bunu eleştiriyorum. Bu zihinlerde karşılığı olmayan eksik bir iman tanımıdır. Dil ile ikrarı anladık çünkü karşılığı var ama kalb ile tasdik ne olduğu belli değil. İman kelimesinin kökü emin kelimesi ile aynıdır. İman etmek demek Allah'tan emin olmak demek ve başkalarının da sizden emin olması demek. Eğer ben varlığımla bunu sağlayamıyorsam imanımda eksiklik vardır demektir. Bu tarif ile kitaplarda geçen tariflerden hangisi yaşadığımız hayata daha çok dokunuyor? Siz kendiniz darda kaldığınız zaman sarılacağınız on tane kavram bulun. Ondan sonra emin olun o kadar güvenli bir hayat süreceksiniz.

Eğer siz bugünün problemlerine hala tarihin ideolojileriyle fikir hareketleriyle çözüm arıyorsanız hayatınıza bir şey koyamamışsınız demektir. Bir şeylerin ilave edilmesi gerekiyor. Şunu unutmayın eğer tarihin ideolojileri çözüm olsaydı biz bugün bu durumda olmazdık. Kendi dönemlerine çözüm olamayan reçeteleri bugüne çözüm diye getirmek acemilikten başka bir şey değildir. Bu demek değildir ki tecrübeden uzaklaşacağız. Hayır okuduklarımızı tecrübe adına alacağız. Ama mutlaka yeni şeyler üretmeliyiz.

Dünya tarihinde iki tane kırılma noktası vardır. İlki İslamiyet'in 610 yılında doğuşu. Dünya Roma ve Sasanilerin elinde iken İslamiyet 30 sene içerisinde hicaz yarımadasına 100 yıl içerisinde Endülüsten Çin'e kadar olan bir coğrafyaya hakim oluyor. Bu dünya tarihinin kaydettiği

en radikal devrimlerden bir tanesi. 100 yılda dünyanın en güçlü iki devletine rağmen bu kadar genişleyebilmiştir. İkinci kırılma noktası Avrupa'nın gelişmesi. Avrupa bir taraftan Osmanlı bir taraftan Endülüs Müslümanlarının sıkıştırmasıyla yok olacağı sırada denize açıldı ve yeni yerler keşfetti. Bu yeni yerlerde keşfettiklerini Avrupa'ya taşıyarak yok olmaktan kurtuldu. Osmanlı devleti Avrupa'nın yeni ticaret yolları bulması sebebiyle çok büyük bir gelir kaynağını kaybetti. Sonrasında da malum tarihi gelişmelerin önünü alamadı.

İkinci kırılma aşamasında Avrupa'nın ilerlemesi ve tarih sahnesine çıkışında sömürgecilik önemli bir yapı taşıdır. Sömürgeciler Müslümanları istedikleri gibi yönlendirebilmek için iki şeye müdahale etmenin zaruretine inandılar. Din ve Tarih. Çünkü bu iki şey Müslümanlara güç veriyor, onları direnmeye sevk ediyordu. Oryantalistler de en çok direnişi Müslümanlardan görmüştür. Bu yüzden dine ve tarihe müdahale edilmesi gerektiği kanaatine vardılar. Müdahale şekli şöyle oluyor: Dini ortadan kaldırabilir miyim? Hayır. Dini kendi çıkarım için kullanabilir miyim? Evet. Nasıl kullanırım? Nasıl bir din anlayışı benim çıkarlarıma hizmet eder? Bu soruyu soran kazanıyor. İşte bu sorunun cevabı şurada yatıyor. Bütün İslam tarihi boyunca ortaya çıkan dini hareketlerin sayısı 19. yüzyılda ortaya çıkan dini hareketlerden daha az. İşte bu aslında az önce sorulan soruların da cevabını teşkil ediyor. Oryantalistler kendi inançlarını ve değerlerini ilim yoluyla pazarlamak suretiyle pozitivist bir din anlayışını ve pozitivist bir kelam ve teolojisi Müslümanlara aşıladılar.

Doğrudan sömürgeciliğin sona ermeye başlamasından itibaren Batılılar dolaylı sömürgeciliğin yollarını inşa ettiler. Uzun süreli ve kalıcı bir tahakküm yaratabilmek için kendilerine bağlı bir entelektüel ve elit kesim yarattılar. Bu elit kesimi yetiştirebilmek ve ülke yönetiminde hakim kılabilmek için okullar açtılar. İşte Avrupa kolejleri ya da misyoner okulları denen okulların temel felsefesi buydu. Müslüman ülkelerindeki insanlar çocuklarını bu okullara gönderdiler. Bu okullardan mezun olanlar Avrupai bir hayat tarzı ile yetiştirilip ülke yönetimlerinde söz sahibi oldular. İşte bu boyut dine müdahale boyutunu oluşturur. Tarihe müdahale ise iki iyi arkadaşın yanına gelip sizden birini cami avlusundan diğerinizi ise kilise avlusundan aldık aslında siz düşmansınız diye o iki arkadaşı birbirine düşürmek. Eğer insanların tarihine müdahale ederseniz insanların geleceğine müdahale edersiniz. Eğer sizin geleceğiniz, kendi çıkarlarınız hedef kitlenin savaşmasına bağlıysa o insanları geçmişle de savaştırmalısınız. Son ikiyüz üçyüz yıldır Müslümanların tarihi batılılar tarafından yazılıyor. Ve şu an üniversitelerde onların kitapları okutuluyor. O kitaplar bizim geçmişimizi kan davalarıyla doldurmuş durumda. Geçmiş kan davasıyla dolu olan halklar gelecekte de bir araya gelemezler. Tarihinizi kendiniz yazmıyorsanız o tarih sizin tarihiniz değildir. Tarihinizi kim yazıyorsa biliniz ki sizin geleceğiniz onların hizmetlerine hizmet etmek amacıyla dizayn edilmiştir.

İşte bu dini ve tarihi sömürünün farkında olarak bugün Müslüman entelektüellere düşen en önemli vazife dini ve tarihi özgürlüklerine kavuşarak yeniden dirilmektir.

Klasik Mirasımıza Nasıl Yaklaşılmalı

Hacı Mehmet Günay

Prof. Dr. | Sakarya Üniversitesi | 28.01.2018 | İSM Sakarya Dönem Arası Kampı

Değerlendirme: Mahmut Arı

“Klasik mirasımızla ilişkimiz nasıl olmadır?” sorusunu fıkhî açıdan ele alarak konuya başlamak gerekir. Fıkhî olarak hangi mezhebe bağlıyız? Hangi mezhepler fıkhî mezheplerdir? Hangi mezhepler itikadî mezheplerdir? Şüphesiz bu sorular bizim hangi temeller üzerine oturduğumuzu göstermektedir. Bugün İslam ve demokrasiyi bağdaştırmak istesek hangi mezhep üzerinden yaparız? Ya da organ naklini hangi mezhebe göre çözmeliyiz? gibi sorular aslında modern dönem ve gelenekle ilgili ciddi bir problem olduğunu ortaya koymaktadır. Son zamanlarda Ehli Sünnet karşıtlığı ya da Hanefî veya Şafîî mezhebi taassupçuluğu gibi tartışmaların temelinde gelenekle kurulan bağ ve ilişkimizin mahiyeti yatmaktadır. Çünkü modern dönemde yaşamış olduğumuz bu savrulma hala devam etmekte ve git gide kronikleşen bir duruma dönüşmüştür. Biz mezheplere şunun fırkası veya bunun yolu diye bakarsak bu durumdan kurtulamayız. Aksine mezheplere ana caddeler olarak bakmak gerekir. Bu ana caddelere ulaşmak için ortaya konan yeni yollar ise klasik geleneğimizi yansıtmadığı için sorunlar için uygun birer çözüm niteliği taşımamaktadır.

Mesela İslam İktisadî açısından olaya bakmak gerekirse, günümüzde katılım bankalarının durumu ele alınarak kritiği yapılabilir. Katılım bankalarında en çok kullanılan akit türü murabaha akdidir. Bu akit türüyle işlem yapılırken kullanılan yöntemlerin ana yola ulaşmasını sağlayan ara yolların ne denli karmaşık olduğu gözler önündedir. Ana yola ulaşmak adına eklektik bir tavır takınılmaktadır. Yani mirasımız bir havuzdur, istediğimizi alalım ve bunun sonucunda yeni bir şey oluşturalım. Bu yaklaşımın ne kadar sağlıksız olduğu ve bizi kısır bir döngüye götürdüğü aşikardır.

Modern dönemdeki yanlış mezhep algısının aksine mezhepler sivil müçtehitler yoluyla oluşturulan ve orijinaliteye sahip olan kurumsal yapılardır. Geçmişte mezhepler bir nevi ülkelerin mer’î hukuku idi. Tabî modern dönemde önce ulus devletlerin ortaya çıkması ve İslam dünyasında buna dayalı farklı devletlerin teşekkül etmesiyle birlikte her ülke kendi pozitif kanunlarını yapmaya başlamış ve mezhepler bir nevi anlamını yitirmiştir.

“Klasik geleneğimizle bağımız nasıl koptu?” sorusunun cevabı belki şu şekilde tasvir edilebilir: 18. yy.’a kadar gelen yapı Batı karşısında geri kaldı. Bu geri kalmışlığın faturası ise geleneğe yani klasik mirasımızla olan bağımıza bağlandı. Yeni bir şeyler ortaya konmak için eleştirilen şey klasik geleneğimiz oldu. Mezhepler bu geri kalmışlığın ve yeni içtihatlar yapamamamın en büyük engelleri arasında görüldü. 20. yy. ve sonrasında ise artık bilgi üretme şekilleri ve bilgi üretim kaynakları da değişime uğradı. Fıkhi normlar artık bilgi üretiminde esas alınan temel yapılar olmaktan çıktı. Asıl olana dönüş içinde tarihsel değerler ve durumlar göz ardı edildi. Mezheplerin iç dinamiğinde çözülen meseleler artık kanunlar sayesinde çözüme ulaştırılmaya çalışıldı. Klasik geleneğimizle olan bağlarımız tam anlamıyla koparılmış oldu. Tabi bu süreç içinde asıl olana dönüş arayışları da ortaya çıktı. Bunları kabaca “Tasfiyeci-Moder-nist Yaklaşım”, “Tasfiyeci-İslahçı Yaklaşım”, “Tutucu-Klasik Mezhepçi Yaklaşım” “Klasik-Telfikçi Yaklaşım” ve “Çağdaş Bilimsel Analitik Yaklaşım” şeklinde bir ayrıma tabi tutmak mümkündür.

Son olarak ifade etmek gerekirse günümüzdeki sorunlar tek bir mezhebe göre çözülmeyecek kadar girift bir yapıya sahiptir. Bu yüzden çözüm için önerilebilecek durumların esasını teşkil etmesi gereken dört ana unsur şunlar olmalıdır: Nas (Kur’an ve Sünnet), gelenek, realiteyi dikkate alma ve akıl. Günümüz problemlerine makul çözümler üretmek ancak bu esaslar üzerinden ciddi bir entelektüel faaliyetle mümkündür.

Bilim Algısındaki Değişimin Din İncelemelerine Yansıması

Fuat Aydın

Prof. Dr. | Sakarya Üniversitesi | 30.01.2018 | İSM Sakarya Dönem Arası Kampı

Değerlendirme: Yusuf Ferzan Yüksel

Avrupa’da Rönesans sonrası bilim algısındaki değişim ve bunun sonucundaki bilimsel ve felsefi gelişmeler, modernite diye isimlendirebileceğimiz dönemi doğurdu. ‘Modernite’, bilimde, siyasette, toplum yapısı ve anlayışında kendine göre parametreleri olan yeni bir sistemdir. Siyasette ‘ulus devlet’, iktisatta ‘liberal-kapitalist sistem’, düşünce ve bilimde ‘pozitivizm’, bu yapının temel unsurlarıdır.

Modernleşme süreci sadece bizim ülkemize has değildir. Avrupa dışındaki toplumlar bir şekilde bu süreci yaşadı. Ancak kimi toplumlar doğrudan Batıyı taklide yönelirken, kimileri kendi zeminlerini ve dinamiklerini koruyarak bir tür 'Batı dışı modernleşme' ye yöneldiler.

Modernitenin kurucu babası olarak Descartes kabul edilir. Zira o, modern çağın en belirgin özelliklerinden biri olan 'insanı her şeyin merkezine alma' düşüncesini felsefi temeller üzerine oturtmuştur denebilir. Descartes'te Tanrı'nın varlığı bile insanın varlık ve benlik idraki üzerinden ispatlanır. Descartes'ten sonra Kant daha da ileriye giderek varlığı numen alemi ve fenomen alemi olarak ikiye ayırıyor. Bizim ancak duyularımız aracılığıyla idrak edebildiğimiz fenomen alemi hakkında bilgi edinebileceğimizi, Tanrı'nın ise bilgi alanımızın dışında kaldığını söylüyor. Böylece doğrudan Tanrı'nın varlığını inkar etmese bile, bir sonraki adımda buna ulaşılmasına temel hazırlıyor. Kant'ın sembol isimlerinden biri olduğu 'Aydınlanma Çağı', pür akılcılığın vurgulanıp, dinin, vahyin ve Tanrı'nın sistem dışına itildiği bir dönem olarak karşımıza çıkıyor. Her ne kadar insan aklına yapılan bu aşırı vurgu, 'Romantizm' gibi, insanın farklı yönleri de olduğunu vurgulayan karşı akımları doğursa da, insana ve evrene yönelik tek boyutlu tanımlamaların 19. yy boyunca revaçta olduğu söylenebilir.

1850'lerde Darwin ve Spencer evrim düşüncesini ortaya attılar. Darwin Kant'ın yaptığına benzer şekilde Tanrı'nın varlığını inkâr etmeksizin Tanrı'nın varlığını inkara götürecek yahut Tanrı algısında radikal birtakım değişikliklere yol açacak fikirler öne attı. Yaratılışın teleolojik, baştan kurgulanmış, belli bir sonucu olan bir vakıa değil, kervan yolda düzülür tarzı her şeyin kendiliğinden geliştiği ve varlıklar arasındaki güç seviyelerine dayalı olarak belirlendiği bir süreç olduğunu öne sürdü. Sürecin başında Tanrı olmayınca, insan da hedeflenerek özellikle ortaya konmuş bir canlı olmaz. Evrim sürecinin ilerleyişi içinde tesadüfen ortaya çıkmış olur. Şüphesiz bu insanı eşref-i mahlukat olmak konumundan indiren bir yaklaşımdır.

Astronomide evrenin merkezinin dünya olup olmadığı tartışması da aslında bununla alakalıdır. Batlamyus'un geosentrik kozmolojisini ayakta tutma çabaları, bilimsel olmaktan çok felsefi anlamı olan çabalardı. Dünya astronomik gözlemler öyle gösterdiği için değil, 'Onda insan yaşadığı için' evrenin merkezinde olmalıydı. Ancak modern dönemde insan varlıklardan sıradan bir varlık konumuna gerileyince, Dünya'nın da gezegenlerden bir gezegen olarak algılandığını görüyoruz.

Modernitenin temelinde hümanizm vardı. Sistemde Tanrı'nın yeri olmayınca, din de insan ürünü olarak algılanmıştır. Nitekim antropologların mesailerini bunu ispat etmeye yoğunlaşmıştır. Sonuç olarak, Descartes'le başlayan, Kant'la devam eden ve Darwin'le biraz daha ilerleyen süreç, tüm bilimlerin Tanrı'ya bakışını da dönüştürmüştür.

Ne var ki modern bilimin Tanrı'nın varlığı-yokluğu jargonunu kullanması sıkıntılıdır çünkü bu konuda pozitif bilimle ortaya ancak teoriler atılabilir. Yoksa Tanrı'nın varlığının da yokluğunun da bilimsel olarak kesin bir şekilde ispatlanması mümkün değildir. Son olarak vurgulamak gerekirse modernite ile beraber insanların yaşadığı en büyük sıkıntı hayatın ve varlığın anlamını yitirmesi, insanın neyi ne için yapacağı konularında boşluğa düşmesidir.

Mehmet Genç'in 'Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi' Kitabı Üzerine

Süleyman Kaya

Prof. Dr. | Sakarya Üniversitesi | 31.01.2018 | İSM Sakarya Dönem Arası Kampı

Değerlendirme: Muhammed Daşdan

Mehmet Genç hoca zamanında iktisat tarihi alanında çalışmak istemektedir ve kafasında belli başlı ciddi sorular vardır. Bu sorulardan birisi şuydu: Batı toplumları iktisadî kalkınma ve sermaye birikimini gerçekleştirdiği halde, Osmanlı Devleti aynı dönemde bu atılımları neden gerçekleştiremedi? Mehmet Genç Hoca, gençlik dönemindeki ideolojik tarih anlayışını kabul etmez, bu söylemin bilgi değerini sorgulamayı tercih eder. Çalışmasına başladıktan sonra ilk etapta Fransızca ve İngilizce kaynakları tarar, o dönemde Osmanlı ülkesine gelmiş seyyahların hatıratlarını okur; ancak bu bilgiler kendisini tatmin etmez. Fakat doktora çalışmasının süresi dolmak üzeredir. Hocası Ömer Lütfi Barkan kendisine, okuduğu kadarıyla ulaştığı bilgilerin tasnifini yapıp çalışmasını teslim etmesini, doktora sonrasında çalışmalarına devam etmesini söyler. Mehmet Genç Hoca bunu kabul etmez, çalışmasını bu haliyle yetersiz bulur. Sonrasında doktora teslim süresi dolar ve hem çalışması hem de asistanlığı iptal edilir. Ancak hocasının takdir ettiği bir talebesidir ve hocası ona uzmanlık tarzı bir imkân sağlar ve hoca böylelikle birincil kaynaklar olan arşiv belgelerine yönelir. İşte bu eser, yaklaşık otuz yıllık bir arşiv çalışmasının sonucunda ortaya çıkmıştır. Çalışmasında mevcut tarih anlayışının aksini gösteren sonuçlara varır. Hocanın makaleleri kaleme alışından yaklaşık otuz yıl geçti. Bu süre zarfında hocanın ileri sürdüğü tezler çürütülmüş değildir. Çünkü çok sayıda kaynak taraması yapmıştır ve alana çok hakimdir. Dolayısıyla bu alanda yapılan bir çalışmada hocaya atıf yapılmadan bir eser ortaya konulamaz.

Mehmet Genç hoca kitabın giriş kısmında Osmanlı Devleti tarihini dönemlendirme meselesi üzerinde durmaktadır. Çünkü yapılan dönemlendirme bu tarihi açık bir şekilde anlamaya yardımcı olmaktan ziyade, olup bitenleri biraz daha bulandıran ve anlamlandırmayı zorlaştıran bir kronolojik sınıflamadır. Belli bir döneme pozitif veya negatif bir değer yargısı içeren bir isim verdiğiniz zaman bu, o dönemi hakkıyla anlamınıza engel oluyor. Mesela 'gerileme dönemi' dediğiniz zaman siz o döneme artık çok olumsuz bakıyorsunuz ve her şey çok kötü ve geri gidiyor şeklinde anlamaya başlıyorsunuz. Hocanın cevabını aradığı bir diğer soru, Sanayi Devrimi ile birlikte modern iktisadi büyümeyi hayata geçiren Avrupa karşısında Osmanlı Devleti, 1683 Viyana Kuşatması'yla başlayan geri çekilme sürecini geniş bir zaman dilimine yaymayı nasıl başarmıştır? Cevaplandırılması gereken bir diğer soru ise Osmanlı, Sanayi Devrimi'ni neden gerçekleştiremedi ve buna rağmen güçlü bir Batı karşısında bu kadar uzun süre direnmeyi nasıl başarabildi? Çünkü Osmanlı bu direnci gösterdiği dönemde Avrupa'nın bütün dünyayı işgal ettiği bir tarihten bahsediyoruz.

"Osmanlı İktisadî Dünya Görüşünün İlkeleri" bölümünde hoca üç ilkeden bahsediyor ve Osmanlı devlet adamlarının iktisadi hayata bu üç ilke çerçevesinden baktığını söylüyor. Kısaca açıklamak gerekirse üretici ve tüketiciyi merkeze alan bakış açısına 'işçilik' diyor. Yani burada asıl olan toplumun bütün maddi ihtiyaçlarının eksiksiz bir şekilde karşılanması. Üretici açısından bakılınca burada önemli olan husus ise sanayicinin daha fazla kâr elde etmesi. İkinci ilke 'gelenekçilik ilkesi', mümkün mertebe kurulu düzenin muhafaza edilmesi ve değişime nispeten daha mesafeli durmayı ifade eder. Üçüncü ilke 'fiskalizm ilkesi' ise maliyenin olabildiğince en yüksek seviyeye çıkartılması, bütçe açığının olmaması ve vergi gelirlerinin her zaman belli bir düzeyde kalmasının sağlanması olarak tanımlanabilir.

Bir diğer bölümde hoca, bu üç ilkenin dayandığı temel değerleri açıklamaktadır. Bu noktada dikkate alınan temel değerlerden birisi eşitliktir. Kaynak dağılımını eşitlikçi bir denge içinde tutmak. Toprak mülkiyetinin devlete ait olmasının mantığı da budur. Bir diğer nokta "rekabet" ve "çatışma" yerine "işbirliği" ve "dayanışma" değerlerinin göz önünde bulundurulması. Temel değerlerden bir diğeri de itidalin benimsenmesi ve aşırılığa kaçılmaması. İtidal kapsamında "hoşgörü" de hocanın tespit ettiği değerler arasında yer alır.

Bütün bu açıklamalardan sonra üzerinde durulması gereken en önemli husus, Osmanlı Devleti, Sanayi İnkulâbı'nı neden gerçekleştiremedi veya gerçekten gerçekleştiremedi mi yahut gerçekleştirmesi de gerekir miydi? Mehmet Genç hocanın bu noktada belirttiği şey, bugün dahi birtakım tarihçilerin iddia ettiği üzere "Osmanlı Batıyı takip edemedi" şeklindeki kabullerin gerçeği yansıtmadığıdır. Hocanın ifadesine göre Osmanlı, Batıda yaşanan bu gelişmeleri dikkatle takip ediyordu. Batıya gönderilen kişilerin rapor ve tutanakları bunu bariz bir şekilde bize gösteriyor. İktisadi gelişimin ve kapitalizm dediğimiz sermaye birikiminin farkında olmakta birlikte kapitalizme karşıydı. Kapitalist olmama noktasında ısrar etti ki olamazdı da. Çünkü bu sistemin dayandığı nokta veya arka plan iç ve dış sömürüdür. Amerika ve Afrika kıtasının sömürülmesi buna örnek gösterilebilir.

Mesela Balkan toplumları ilk kez Osmanlı ile birlikte kendi ürettiğinin sahibi olma hakkını elde ettiler. Osmanlı öncesinde bu coğrafyada iç sömürü hâkimdir. Sonuç olarak Osmanlı Devleti her şeye rağmen bu sisteme kendi iç dinamikleriyle direndi. Fakat bu makas Sanayi Devrimi ile birlikte biraz daha açılıyor. Diğer yandan II. Abdülhamit dönemi yatırımlarıyla bu mesafe büyük oranda kapatılıyor, dış borçlar ödeniyor ve bu sisteme karşı koyacak yatırımlar yapılıyor. Ancak İttihatçıların yönetime el koyması sonrasında devletin yıkılması kaçınılmaz oluyor. Hocanın belirttiğine göre Osmanlı Devleti, “bu acemi şoförlerin trafik kazasına” kurban gitti. Yani devlet tecrübesinden yoksun, devlet adamı olmak için devletin özel olarak verdiği tahsili görmemiş şahısların bir anda devletin üst kademelerinde görev alması, bir kırılma noktasıdır. Hocaya göre Osmanlı, eğer bu vakayla karşılaşmasaydı kendi iç dinamikleriyle bu sorunun üstesinden gelebilirdi. Sömürü olmadan ve kapitalist sistem benimsenmeden de belki bu başarılabilirdi.

Yeni Bir Medeniyet Yorumuna Doğru: Açık Medeniyet

Recep Şentürk

Prof. Dr. | İbn Haldun Üniversitesi Rektörü | 28.02.2018 | İSM

Değerlendirme: Muhammed Furkan Eren

Bugünkü gençliğin en büyük problemi Medeniyet vizyonundan uzak olmaktır. Bu bağlamda gençlerin medeniyet noktasında bilinçlenmesi gerekmektedir. Özellikle “Açık Medeniyet” perspektifinin üzerinde durulması ve işlenmesi gerekmektedir. “İslam insanlığa ne vadediyor?” şeklindeki bir soruya kısaca ve açıklıkla “Açık Medeniyet vadediyor” diye cevap verilebilir.

“Medeniyet” kavramını bizde ilk kullanan Farabi’dir. Sonrasında İbn Haldun bu kavramı kendi dilinde “Ümran” diye nitelmiştir. Medeniyet toplum demektir. İslam Medeniyetinin ve dolayısıyla

İslam toplumunun diğer medeniyetlerden bir çok farkı vardır ve bunlar arasında üç tanesi ön plana çıkmaktadır.

İlk olarak İslam çok katmanlı bir düşünce ve söyleme sahiptir. Bu çerçevede çok katmanlı bir varlık anlayışına (maddi, manevi, ilahi) dayalı ve çok katmanlı bir bilgi anlayışına (akıl, duyu, vahiy) sahip olan İslam Medeniyeti, aynı zamanda çok katmanlı bir yöntem ve usule sahiptir. Bu nedenle Müslümanlar vakıaya, bilgiye veya ilme tek açıdan yaklaşmıyor, bütün bunları tek boyutlu bir anlayış içinde değerlendirmiyor. Bu anlamda özellikle pozitivist ve tek tipçi Batı bilim anlayışından ayrılıyor.

İkinci olarak fıkıh İslam Medeniyetinin özgün yanını oluşturuyor. Fıkıh bir nevi İslam Medeniyetinin akıl yürütme metodudur. Başka bir medeniyette tam bir mukabili yoktur. Çoklu mantıkla çalışır ve bütün insanları “ademiyet” temeli üzerinde kucaklar. İslam’ı Açık Medeniyet yapan bir ölçüde Fıkıh’tır.

Üçüncü olarak İslam Medeniyeti kendine özgü bir şekilde isnat sistemini ortaya koymayı başarabilmiştir. Hadis rivayeti çerçevesinde gelişen ama daha sonraları bir nevi ilim anlayışının temeli olan ve bu vesileyle binlerce ilim ravi ve ilim halkasının kayda geçmesi ve haklarındaki bilginin toplanmasına vesile olması açısından çok önem arz etmektedir. Hiç bir medeniyet isnat sisteminde olduğu gibi bilginin aktarıcısı konumundaki kimselere dair böyle kapsamlı ve geniş bir kritik yöntemi geliştirememiştir. Bu anlamda isnat sistemi de İslam Medeniyetini diğer medeniyetlerden ayıran temel özelliklerden biridir.

Tekrar “Açık Medeniyet” kavramına dönülecek olursa, bu kavramın zıddı “Kapalı Medeniyet” tir. Kapalı Medeniyetler Açık Medeniyetlerin aksine başka medeniyetlerin varlığından rahatsızlık duyar. Kendi içine kapanık bir şekil çizerler ve bu toplumlarda tek tip bir yapı hakimdir. İslam gibi Açık Medeniyetler ise başka medeniyetlerin varlığından rahatsızlık duymaz, onlarla birlikte yaşama potansiyeline sahiptir ve farklı kesimlere ait toplumsal unsurları kendi içinde barındırmaya açıktır. Bugün karşımızda duran en önemli soru şudur: Kapalı Medeniyet anlayışına mı hapsolacağız yoksa Açık Medeniyet anlayışını sürdürmeye devam mı edeceğiz?

Para, Ulus ve Roman

Mustafa Özel

Dr. Öğr. Üyesi | İstanbul Şehir Üniversitesi | 02.05.2018 | İSM

Değerlendirme: Turgut Baş

Özel'e göre modernlik; kağıt para, ulus ve romandan oluşan üç kurgunun çakışmasından ibarettir. Kağıt para 'para' değil, ulus 'millet' değil ve roman da 'hikaye' değildir. Roman hepsinin harman yeridir ve bir toplumun iç yapısını ortaya koyar. 1750'lilerde J. J. Rousseau 'Fesada uğramış medeni cemiyetlere roman lazımdır' diyerek romanın önemini bundan birkaç yüzyıl önce sarahaten ifade etmiş ve toplumun niçin fesada uğradığının sebebini romanda bulabileceğimizi söylemiştir. Dünyanın ilk romanı sayılan Don Kişot'da Cervantes bozulmuş bir çağda hakikate ses vermenin ve kitaba göre yaşamının delilik olduğunu anlatır. Kitaba göre yaşamak modern insan için abestir. Romancılar 'Bu işin sonu nereye varır?' diye sorarlar ve bu soruya cevap vermeye çalışırlar. Romancılar geleceğin tarihçisidir.

Kağıt parayı en iyi anlayan kişi Faust isimli kitabında gördüğümüz üzere Alman hezarfen Goethe'dir. Kağıt para emeksiz değer yaratmak demektir ve bu bir nevi önceleri simya ile yapılmak istenen şeydir ve zaten kağıt para ile birlikte simya da ortadan kalkmıştır.

Ulusçuluk ise kendi ulusunun dışındaki bütün uluslardan nefret etmek demektir. Kendi ulusunu sevmek değildir. Unutarak ulus, hatırlayarak millet olunur. Avrupa'da derebeylik ve prenslikler birleşerek Alman, Fransız ve İtalyan gibi ulusları oluşturmuştur. Unutulmadığı takdirde yakın dönemdeki olaylar yahut kahramanlar birleşmeye engel olmaktadır. Öte yandan beraberliği sağlamak için uzak tarihe gidip birleştirici öğeleri bugüne taşımak ve boşluğu kapatmak gerekir. Avrupa bu konuda kendini Yunan'a dayandırmıştır. Afrika'da parçalar halinde bulunan birçok kabileyi yönetmek zor olduğundan dolayı idareyi kolaylaştırmak için kabileler birleştirilerek uluslaşma yoluna gidilmiştir. Ortadoğu'da ise bir büyük siyasi devlet varken onu yönetmek zor olduğundan dolayı bütün halindeki siyasi organizasyon parçalanmak suretiyle uluslar oluşturulmuştur. Zira bu yönetim birimlerinin sömürülebilecek kadar büyüklükte fakat güçlenip isyana kalkışamayacak kadar da küçüklükte olması gerekmektedir. Türkiye'de ise yakın geçmiş olan Osmanlı ve İslam unutulmaya çalışılmış ve eski Anadolu medeniyetlerinin Türk kökenli oldukları ispatlanmaya gayret edilmiş ve bu yolla yeni bir ulus inşa etme sürecine girilmiştir. Fakat gelinen noktada Ortadoğu için uluslaşma fikrinin isabetli olmadığı görülmektedir.

İSM Dönem Arası Kış Kampı Sakarya'da Gerçekleştirildi

Bu sene İSM dönem arası kış kampı 25 Ocak-2 Şubat 2018 tarihleri arasında İlim Yayma Cemiyeti Sakarya Şubesinin desteğiyle İlim Yayma Cemiyeti Sakarya Necip Fazıl Yurdunda gerçekleştirildi. İSM programı bünyesinde her yıl Türkiye'nin farklı şehirlerinde gerçekleştirilen kampların Sakarya ayağında kitap okumaları ve tahlilleri, konferanslar ve gezilerle çeşitli sosyal ve kültürel etkinlikler tertip edildi. Kampların belli bir tema etrafında düzenlenmesine dair aldığımız karardan sonraki ilk kamp olan Sakarya kampının teması "İktisat" olarak belirlendi. Bu kapsamda Sezai Kara-

koç'un *İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü*, Mehmet Genç'in *Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi* kitapları ile Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Saatleri Ayarlama Enstitüsü* adlı eserleri okundu. Sakarya Üniversitesi bünyesinde bulunan İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Merkezi (İSEFAM) ziyaret edildi. İktisat üzerine yapılan çeşitli sohbetlerin yanı sıra aynı tema merkezinde belgesel gösterimi de yapıldı.

Program kapsamında okunan kitaplardan *İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü*'nün tahlilini Mücahit Özdemir, *Osmanlı İmpa-*

ratorluğu'nda Devlet ve Ekonomi'nin tahlilini Doç. Dr. Süleyman Kaya, Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nün tahlilini de Ali Osman Çakmak gerçekleştirdi. Prof. Dr. Azmi Özcan "Tarih ve Kimlik", Prof. Dr. Hacı Mehmet Günay "Klasik Mirasımıza Nasıl Yaklaşılmalı", Prof. Dr. Fuat Aydın ise "Bilim Algısındaki Değişimin Din İncelemelerine Yansıması" başlıklı konferanslarıyla kampımıza büyük bir katkıda bulundular.

Kamp programı dahilinde çeşitli etkinlikler de gerçekleştirildi. Bu kapsamda "Kapitalizm: Bir Aşk Hikayesi" adlı belgesel izlendi. Kapitalist ekonomi anlayışının Amerika'daki yansımalarını ele alan belgesel öğrencilerin zihninde birbirinden çarpıcı soruların oluşmasına vesile oldu. İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Merkezi (İSEFAM) ziyaretinde ise kurumun çalışmaları hakkında detaylı sunumlar yapıldı. Öğrencilerimizin genelde İslam iktisadı çerçevesinde, özelde ise İSEFAM'da yapılan çalışmalar hakkında yönelttikleri pek çok soru bu vesileyle cevap bulmuş oldu.

Kamp dahilinde Sakarya'ya yakın mesafedeki önemli tarih ve kültür merkezleri olan İznik, Göynük ve Taraklı'ya geziler düzenlendi. İlk gezimiz İznik'e gerçekleştirildi. Orhan Gazi'nin şehre giriş yaptığı kapıda bizi karşılayan

rehberimizden şehrin tarihi ve kültürü hakkında bilgi aldıktan sonra Kırğızlar Türbesi ziyareti ile gezimiz başladı. Ardından Mevlâna Tâceddin İbrahim, Eşrefoğlu Rûmî, Dâvûd-i Kayserî türbeleri ve civardaki Eşrefzâde Camii, Yeşil Cami ve Ayasofya (Orhan) Camii ziyaret edildi. Tarihi çini fırınlarının bulunduğu bölgeler gezilerek halen kullanımda olan bir çini atölyesinde rehberimiz tarafından çini sanatı ve fırınlarına dair bilgi verildi. İslam sancağlarından Abdülvehhâb Sancaktârî'nin kabrinin ziyareti ve burada kılınan ikinci namazıyla İznik gezimiz sonlandırıldı.

Taraklı-Göynük gezisinde ise ilk durağımız yaklaşık 3 asırlık tarihi konaklara sahip Taraklı ilçesi oldu. 1517 yılında yaptırılan Yunus Paşa Cami ziyareti ile başlayan gezimiz, tarihi Taraklı evleri, konakları, hamamı, hisarı ve Prof. Dr. Mehmet Erkal hocamızın kabrine gerçekleştirilen ziyaretlerle tamamlandı. İkinci durağımız olan Göynük'e rehberimizle buluşma noktamız olan Akşemseddin Camii'nden başlandı. Akşemseddin ve Ömer Sikkîn hazretlerinin türbelerinin ardından yöreye has el sanatlarının icra edildiği dokuma atölyesi ziyaret edildi. Manzarasıyla Göynük'ün tarihi dokusunu ve doğal güzelliğini tüm ihtişamı ile gözler önüne seren Zafer Kulesi'ne çıkılarak hatıra fotoğrafı çekildi.

İSM'de Tematik Seminerler Başladı

2017-2018 Bahar Döneminde İSM programına dahil edilen Tematik Seminerler, lisans öğrencilerine yönelik özel konu ve alanlara odaklanan seminerlerdir. Bu kapsamda öğrenciler öncelikle kendilerine sunulan seminer seçenekleri arasından arzu ettikleri seçeneği, kontenjan nispetinde seçerler. İki haftada bir düzenlenen seminerlerde öğrenciler her oturum için önceden belirlenen kitap veya metni okuyarak gelir. İlâveten okunan metnin üzerine en az bir sayfadan oluşan değerlendirme yazısı yazılarak seminer hocasına gönderilir. Seminer hocası değerlendirme yazılarıyla ilgili öğrenciye geri dönüş sağlar. Böylece okuma, yazma, yazılanlar üzerine tartışma ve yazılara geri dönüş alma süreçlerini birlikte içeren zengin bir öğretim modeli ortaya çıkmaktadır. Bu modelle öğrencinin henüz lisans düzeyinde iken düzenli akademik okuma ve yazma süreçlerini takip etme alışkanlığı kazanması hedeflenmektedir.

2018 Bahar Döneminde dört ayrı tematik seminer açılmış ve bu tematik seminerlere toplamda 40 öğrenci katılmıştır. Bu dönem **Yusuf Ziya Gökçek “Filmlerle Kavramak”**, **İbrahim Agah Sağır “Hatıratlar Tarihe Ne Söyler”**, **Yücel Aşıkoğlu “Bilim Tarihine Yaklaşımlar”** ve **Ali Osman Çakmak “Türkiye’de Siyaset: Kavramlar ve Meseleler”** başlıklı tematik seminerleri yürütmüştür. Altışar oturumun gerçekleştirildiği seminerlerde toplamda ortalama 1200 sayfalık okuma yapılmış ve zengin bir tartışma ortamı yakalanmıştır.

Kitap Tahlilleri Hazırlık Sınıfına Yönelik Olarak Devam Etti

2012 Yılından bu yana İSM Lisans öğrencilerinin bütününe yönelik olarak yürütülen kitap tahlil grupları bu dönem Tematik Seminerlerin başlaması dolayısıyla yalnız hazırlık sınıfı öğrencilerine yönelik olarak gerçekleştirildi. Yunus Öztürk'ün danışmanlığında 23 hazırlık öğrencisinin katılımıyla yürütülen çalışmada 10 kitap okunmuş ve tahlil edilmiştir. Mustafa Kutlu *Bu Böyledir ve Ya Tahammül Ya Sefer*, Sezai Karakoç *Diriliş Neslinin Amentüsü*, George Orwell *Hayvan Çiftliği* ve *1984*, Franz Kafka *Dönüşüm*, Stefan Zweig, *Satranç*, İsmail Raci Faruki *Bilginin İslamileştirilmesi*, Abdulfettah Ebu Gudde *İlim Yolunda* ve İsmail Kara *Sözü Dilde Hayali Gözde* okunan eserler arasındadır.

İsm 7. Genç Araştırmacılar Sempozyumu “State and Society (Devlet ve Toplum)” Başlığı İle İngilizce Olarak Düzenlendi

“State and Society (Devlet ve Toplum)” başlıklı 7. Genç Araştırmacılar Sempozyumunda İSM öğrencileri ve araştırmacıları, İngilizce olarak hazırladıkları tebliğleri ilmi bir ortamda sunma fırsatı buldu. Valide-i Atik Medresesinde gerçekleştirilen programa İSM Yönetim Kurulu Üyeleri Prof. Dr. Mürteza Bedir ve Prof. Dr. Bekir Kuzudişli de katıldı.

Program İSM öğrencisi Hafız Muhammed Daştan’ın Kur’an-ı Kerim tilavetiyle başladı. Ardından İSM İngilizce koordinatörü Furkan Alpat İSM’deki İngilizce eğitimi hakkında kısa bir bilgilendirme yaptı. İSM Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Mürteza Bedir de İSM’nin kuruluş amacı, bugüne kadar kat edilen mesafe ve özellikle dil eğitimi konusunda gelen aşama hakkında düşüncelerini paylaştı.

“Theory” başlıklı ilk oturum İbn Haldun Üniversitesi öğretim görevlisi Haktan Tursun başkanlığında başladı. Oturumda 3 sunum yapıldı. “The Explanati-

on of Justice by the Opinion of Two Thinkers: Rawls and Ibn Khaldun” başlıklı ilk sunum Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 3. sınıf öğrencisi Furkan Şentürk tarafından yapıldı. Sonrasında İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku yüksek lisans öğrencisi Mustafa Tanrıver “Penal Servitude on the Galleys and Ottoman Implementation” başlıklı sunumu yaptı. Birinci oturumun son sunumu ise 29 Mayıs Üniversitesi Uluslararası İslam ve Din Bilimleri Fakültesi 4. sınıf öğrencisi Emin bin Selim tarafından “The Dark Side of Capitalism” başlığıyla gerçekleştirildi.

İkinci oturum ise İbn Haldun Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Ramazan Aras başkanlığında “Social Manifestations” başlığı altında gerçekleşti. Oturumun ilk sunumu 29 Mayıs Üniversitesi Uluslararası İslam ve Din Bilimleri Fakültesi 4. sınıf öğrencisi Muhammed Ekber Angkasa tarafından “The Contributions of Muhammadiyah to Indonesia” başlığıyla yapıldı. Sonraki sunum ise İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelam Bilim Dalı araştırma görevlisi İsrail Şen tarafından “The Association of Atheism in Kadıköy” başlığı ile gerçekleştirildi. Oturumun son sunumu ise İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku yüksek lisans öğrencisi Şanbaz Yıldırım tarafından “Transition from Ottoman Life to New Turkey through Ziya Gökalp’s Life” başlığıyla gerçekleştirildi. Oturumların ardından gerçekleştirilen kapanış konuşmasıyla program nihayete erdi.

Mehmet Savaş Hoca İle Birlikte “Hidaye Okumaları”

6. Yılını Tamamladı

Türkiye'nin önde gelen fıkıh hocalarından olan ve yaklaşık kırk yıldır Hanefi fıkıhının en önemli metinlerinden biri olan İmam Merginâni'nin *el-Hidâye*'sini okutmakla maruf Mehmet Savaş hoca ile *Hidaye* okumaları bu dönem de devam etti ve dönem sonu itibariyle çalışma İSM'de 6. yılını doldurdu. Temel amacı klasik bir fıkıh metninin ihtisas düzeyinde klasik tarzda okunması olan *Hidaye* okumalarına yüksek lisans ve doktora düzeyinde 37 öğrenci ve araştırmacı katıldı. Haftada bir gün Perşembe günleri 08:30-12:00 saatleri arasında iki blok olarak yapılan okumalarda 27 oturum gerçekleştirildi.

Hamdi Çilingir

İSM Yönetim Kurulu Üyesi | 1 Mart 2018

Hanefi Vakıf Hukuku Çerçevesinde Vakıfta Amaç

Değerlendirme: Abdüssamed Sarıkaya

İSM İhtisas Seminerleri 2018 Bahar Dönemi programının ilki Hamdi Çilingir'in "Hanefi Vakıf Hukuku Çerçevesinde Vakıfta Amaç" başlıklı sunumu ile gerçekleşti.

Hamdi Çilingir'e göre, vakıfta amacı çalışmanın hem tarihsel hem güncel çok önemli boyutları vardır. Vakıf müessesesinin tarihi süreç içerisinde gelişimini anlamak, nereden nereye evrildiğini kavramak ve bu müessesenin geçmişte ne tür işlevler üstlendiğini görmek açısından vakfın amacı tarihsel olarak çok önemli bir yerde durmaktadır. Modern dönemde on dokuzuncu yüzyılın sonlarından itibaren ortaya atılan, vakıfların amaç cihetinden hayrî ve zürri olmak üzere ikiye ayrıldığı, hayrî vakıfların asıl ve meşru, zürri vakıfların ise bir nevi bidat ve gayrimeşru olduğu söylemi ve bunun neticesinde zürri vakıflar aleyhine gelişen tavır ise vakıfta amaç unsuruna odaklanmanın güncel boyutunu temsil etmektedir. Çağdaş dönemde hem Batıda hem Doğuda vakıf müessesesi çerçevesinde yeni ortaya çıkan amaçlar ve bu amaçların hukuki statüsü ile ilgili tartışmalar da konunun diğer güncel boyutunu oluşturmaktadır. Çilingir'e göre çağdaş dönemdeki hem hayri-zürri vakıf tartışması hem yeni ortaya çıkan amaçların hukuki statüleri, hem de tarihsel olarak ortaya çıkmış zengin amaç çeşitliliğini sağlıklı, tutarlı ve derinlikli bir şekilde tahlil edebilmek ancak vakfın amacına dair sağlam ve tutarlı bir bakış açısı geliştirebilmekle mümkündür. Konu hakkında henüz çok sınırlı çalışmaların mevcut olduğuna vurgu yapan Çilingir, kendisinin bu konuyu Hanefi vakıf hukuku açısından ele aldığını ve konu hakkında hem Hanefi perspektifinin geliştirilmesi hem de başka perspektiflerin ortaya çıkarılması gerektiğini belirtti. Çilingir'e göre Hanefiler vakfın amacına dair sağlam ve tutarlı bir yaklaşım geliştirmiş, vakfı ebedi bir sadaka türü olarak tanımlamış ve vakfın amacına da bu anlayış çerçevesinde yaklaşmıştır. Hanefilere göre vakfın amacı en temelde ebedi ve sadakanın ruhuna uygun olmalıdır. Sadakanın ruhuna uygunluk şartı ile vakıf gibi farklı suistimallere açık bir kurumun hayır çizgisinde kalması sağlanmış, ebedilik şartı ile de vakfın geçici değil sürekli amaçlara yönlendirilmesi temin edilmiştir. Bu yaklaşımda sadece zengin bir gruba vakıf sadakanın ruhuna uygun olmadığı için, kesintiye uğraması kesin sınırlı sayıda kimseye vakıf ise ebedilik şartına uymadığı

için Hanefilerce geçersiz kabul edilmiştir. Yine sadakanın ruhuna uygunluk ve ebedilik şartının bir uzantısı olarak vakfın en temel ve asli amacı fakirler kabul edilmiştir. Hanefilerin vakfın amacına dair geliştirdikleri yaklaşımın temelinde fakirlerin bulunduğunu söylemek herhalde yanlış olmaz. Sonuç olarak Çilingir, vakıfta amacı çalışmanın ve anlamanın hem vakıf müessesesinin bütününe kavrama hususunda hem de çağdaş ve tarihsel tartışmaları değerlendirme konusunda çok merkezi bir yerde bulunduğunu bir kez daha vurguladı.

Sönmez Çelik

İbn Haldun Üniversitesi Kütüphane Daire Başkanı | 8 Mart 2018

Mendeley Kullanımı

Değerlendirme: Abdüssamed Sarıkaya

Teknolojinin her geçen gün hayatımızda daha çok yer edinmesiyle yapmak istediklerimizi her alanda daha kolay ve daha hızlı yapabilmekteyiz. Bu hem zamandan hem de enerjiden tasarruf etmesi adına insanlık için kaçınılmazdır. İSM İhtisas Seminerlerinde bu hafta, öğrencilerin tez ve makale yazımında hız ve verimini artıracak bir program olan Mendeley'in kullanımına dair bir sunum İbn Haldun Üniversitesi Kütüphane Daire Başkanı Sönmez Çelik tarafından gerçekleştirildi. Peki Mendeley programı nedir? Ne işe yarar ve nasıl kullanılır?

Öncelikle bu tarz programlar, başarılı bir akademisyenin çalışmalarını sanal dünyada daha görünür hale getirmekte ve daha çok insanın istifadesine sunmak için bir araç

teşkil etmektedir. Burada amaç akademik networkün bir parçası olmak ve ulusal ve uluslararası akademisyenlerle ortak çalışmalar yürütebilme imkânı kazanmaktır. Unutulmamalıdır ki bir yazının çok insana ulaşması yazının kaliteli olmasının yanında onu insanların gözleri önüne getirmekle mümkündür. Bu sebeple geleceğin âlimleri olarak bulgularımızın ve çıkarımlarımızın kalitesini onu daha çok insana sunmakla taçlandırmalıyız.

Mendeley programı yalnızca yayınlarımızın daha çok insana ulaşması için değil bizim şahsi kütüphanemize dilediğimiz zaman dilediğimiz yerden kolaylıkla ulaşabilmemizin de önünü açacaktır. O halde bu program aynı zamanda bir kütüphane ve okuma programıdır. Kütüphanemizi bu program sayesinde dilediğimiz şekilde oluşturabilir ve arşivleyebiliriz. Peki bu program nasıl kurulur?

Mendeley programının resmi internet sitesi olan www.mendeley.com uzantısından programa ücretsiz ve kolay bir şekilde sanal ortamda kayıt yapabiliriz. Burada karşımıza çıkacak mail hesabı bölümünde dikkat edilecek husus mailimizin daima kendimize ait olan bir mail hesabı olması yani kurumsal bir mail olmamasıdır. Zira ileri bir zamanda kurumdan ayrıldığımız takdirde kütüphanemize ulaşım sağlamamız imkansızlaşır. Mendeley programının bir masaüstü sürümü bir de web üzerinden sanal kayıt özelliği vardır. Masaüstü sürümü üzerinden kütüphanemize bir kitap eklediğimiz durumda mutlaka sanal hesabımızla senkronize etmemiz gerekmektedir. Zira bilgisayarımıza herhangi bir durumda zarar geldiğinde veyahut yanımızda olmadığında kütüphanemize erişmemiz bu yolla mümkün olmaktadır.

Bu programın akademik çalışma yapanlara en büyük kolaylığı ise kütüphanemizde kayıtlı bulunan kitabı atıf sistemi ile worde tek tuşla alıntılanamamız ve dipnot olarak yerleştirebilmemizdir. İstedığımız kaynak gösterme stilini (APA, MLA, Chicago) seçerek kolaylıkla bu stil üzerinden kaynak gösterebilmemiz mümkün hale gelmektedir. Aynı şekilde program otomatik olarak tüm kaynakçayı akademik yazımızın sonunda listeleyecek, bu sayede hem zamandan hem de enerjiden tasarruf sağlamamıza olanak sağlayacaktır. Bu ve bunun gibi farklı programların kullanımları üzerine sanal ortamda oldukça fazla video ve yazılı anlatım mevcuttur.

Ömer Faruk Harman

Prof. Dr. | İbn Haldun Üniversitesi | 15 Mart 2018

İlahi Vahyin Kutsadığı Şehir: Kudüs

Değerlendirme: Abdüssamed Sarıkaya

Bu hafta İSM İhtisas Seminerlerinin misafiri İbn Haldun Üniversitesi'nden Ömer Faruk Harman idi. Son dönemde Amerika'nın İsrail Büyükelçiliğini Kudüs'e taşıma kararının Müslümanlarda yarattığı infial ve gerginlik Kudüs'ü her zaman hatırdta tutmanın, anlamının ve savunmanın gerekliliğini bir kez daha ortaya koydu. Bu vesileyle Ömer Faruk Harman hoca ile Kudüs'ün başta İslâm olmak üzere bütün dinler için önemini ve tarihte durduğu yeri ele alma fırsatı bulduk.

Kudüs... Bizim şehrimiz, Müslümanlara Davud'un, Süleyman'ın, İsa'nın, Rasûl-i Ekrem efendimizin, Ömer'in, Selahaddin'in ve Yavuz'un emaneti. Müslüman peygamberlerin, salihlerin ve fatihlerin mirası...Bizim Kudüs ile

ilişkimiz yeni değildir. Hz. Peygamber'den önceki Müslüman ümmetlerden beridir devam eden bir gönül birlikteliğimiz vardır. Kudüs İslâm'ın beldesidir. Nitekim Hz. Mûsa dinine Yahudilik demediği gibi Hz. İsa da dinine Hıristiyanlık demedi. O halde bu peygamberlerin tahrif edilmemiş dinlerinin adı İslâm'dır.

Tevrat'a göre Hz. Musa Kudüs'e hiç uğramadı. Kudüs'e uğrayan ilk peygamber herkesin mutlaka kendisinden bir şey bulacağı, peygamberlerin atası Hz. İbrahim'dir. O, buraya 'Yeruşelayim' yani 'Selâm ve esenlik yurdu' anlamında 'Dârü's-selâm' demiştir. Bu durumda Kudüs, 'Dârü'l-İslâm'dır. Ancak bu büyük peygamberin ardından buraya Yebûsî'ler yerleşmiş ve uzun zaman burada kalmışlardır. Hz. Davud kırk küsur yıllık iktidarının yedi yılını Heblon (el-Halîl) kentinde geçirdi. Kudüs'ü fethedince orayı başkent yaptı. Kendisine bir saray inşa edip bir de ibadethane inşa etmek isteyince Yahudi kitabı Tevrat'a göre kendisinin çok kan döktüğü ve kanlı elleri ile mabede ilişmemesi kendisine bildirildi. Bu durumda mabedin yapımı oğlu kral Süleyman'a kaldı. Tevrat'a göre sadece bir kral olan Süleyman, Hz. Musa'dan kalan ahit sandığını da mabedin asıl merkezini oluşturan kutsallar kutsalı (kudsü'l-akdes) denilen odaya dualarla yerleştirdi. Bu sandığın içinde on emri muhtevi iki taş tablet, Tevrat'ın bir asıl nüshası vardı. Yahudilere göre kutsallar kutsalı denilen bu oda bugünkü Kubbetü's-sahra'nın tam altında yer almaktadır. M.Ö. 587 yılında Babil kralı Buhtunnasr buraya gelip burayı yıkarak İsrailoğullarına ilk sürgünü yaşatmıştır. Daha sonra yıkılan Süleyman mabedi tekrar inşa edilecek ve sonra tekrar yıkılacaktır. Bugün Yahudilerin en büyük emeli Kubbetü's-sahra'nın altına inip Süleyman mabedinin temellerini bulmak ve mabedi yeniden inşa etmektir. O halde Ortadoğu'yu anlamak isteyen Kudüs'ü bilmek zorundadır.

Hıristiyanlara göre önemi ise Hz. İsa her ne kadar burada doğmasa da (Hıristiyanlara göre Beyt Lehem'de, doğuş kilisesinin olduğu yerde doğmuştur) burada büyümüştür. Gençliği Kudüs'ün sokaklarında geçmiş, ilk vahyi de yine burada almıştır. Ardından İsrailoğulları tarafından isyancı olarak nitelenerek elemli yoldan yürütülüp çarımha gerilmiştir. Daha sonra İsa diriliş kilisesinde tekrardan dirilmiştir. Dolayısıyla Hıristiyanlık dininin tarihi olarak en merkezî yeri Kudüs'tür.

Son olarak İslâm'a göre ise muharref bu iki dinin aksine Kudüs, Müslüman olan Davud ile başlayıp son peygamber Hz. Muhammed'e (a.s.) kadar tüm peygamberlerin nefesini taşıyan Müslüman beldedir. Kutsal kitabımızda geçen Hz. Zekeriyya'nın (a.s.), Hz. Meryem'in hatıraları buradadır. İlk kiblemiz, ebedi vatanımızdır. Peygamber Efendimiz'in İsra ve Miraç hadisesini yaşadığı mekandır.

Bugün Kudüs esir, asırlarca Kudüs'ün hem hâkimi hem hâdimi olan Müslümanlar şimdi bu kutsal şehir için şehit düşmektedirler. Bunun için gençlerimizde Kudüs bilincinin uyanması elzemdir. Nuri Pakdil ne güzel ifade etmiş:

“Kalbimin yarısı Mekke'dir, yarısı Medine.

Üzerinde bir tül gibi Kudüs vardır.”

Medaim Yanık

Prof. Dr. | İbn Haldun Üniversitesi | 22 Mart 2018

Psikoloji ile İlm-i Nefs İlişkisi

Değerlendirme: Abdüssamed Sarkaya

İlm-i nefis ve modern psikoloji diyalogu, esasında mukayeseli eğitim anlayışının en taze ürünlerinden birisidir. İbn Haldun Üniversitesi'nin tertiplelediği ve altı hafta süren bu program çerçevesinde günümüz dünyasında konuşulması gereken bir takım meseleler gerek klasik ilm-i nefis bakış açısıyla gerekse modern psikoloji gözüyle ele alındı. “İnsan nedir?”, “Nefsin mertebeleri ve akıl-duygu ilişkisi”, “Mutluluk, arzuların tatmini mi yoksa nefsin terbiyesi midir?”, “Psikolojik/kalp hastalıkları ve tedavi metotları”, “Birey mi toplum mu?” gibi konu başlıkları Prof. Dr. Recep Şentürk ve Prof. Dr. Medaim Yanık'ın karşılıklı diyaloglarıyla tartışıldı. Bu diyalogun kendisinde yarattığı fikirleri dinlemek üzere Prof. Dr. Medaim Yanık'ı İSM İhtisas Seminerlerinde ağırladık.

İbn Haldun Üniversitesi olarak “Açık Medeniyet” ve “Fikri Bağımsızlık” ilkeleri ile İslam Medeniyetinin kodlarını dikkate alarak, bugünün dünyasında iş görecektir bilgiyi üretme peşinde olduklarını ifade eden Medaim Yanık bu türden tartışmaların faydalı olabilmesi için birkaç unsurun bir araya gelmesi gerektiğini belirtti. Öncelikle etkileşim sürecinin kazan-kaybet şeklindeki müzakaradan çok, diyalog şeklinde olması gerekiyordu ki başlıktaki “diyalog” kelimesi bu sebeple seçildi. İkincisi, kendi içinde çeşitlilik gösteren bu iki farklı yaklaşımın bir yandan baskın paradigmasının ortaya konulması, öte yandan kendi içindeki tartışmaların çeşitliliğinin ortaya konması gerekiyordu. Üçüncü olarak da insanı / insan zihnini anlamaya çalışan bu iki yaklaşımın temel kavramlarının, kendi içinde gelişim sürecinin, önemli kişilerinin etkileşim silsilesinin ortaya konması gerekiyordu ki bu sayede tartışmanın anlaşılabilir ve devam ettirilebilir olması sağlanmış olabilirdi. Son olarak da tartışmanın boyutlandırılması ve çeşitlendirilmesi lazımdı. Söz gelimi sadece ruh / zihin, kalp / beyin vb. ikilemlere sıkışmış bir tartışmanın ilerleme şansının olmadığı gayet açıktır. Bu yaklaşımlardan kalkarak erdem, mutluluk, aşk, rahatsızlık ve tedavi, eğitim vb. alanlara doğru, tartışmanın bağlamından kopartılmadan genişletilmesi gerekirdi.

Yanık'a göre ilm-i nefis bilgi alanı büyük oranda tarihsel yani güncel değil. Zira bu ilim geleneği birkaç yüzyıldır kesintiye uğramış durumda. Dolayısıyla da günümüzde temsiliyeti oldukça za-

yf. Üstelik geçmişte Farabi, Razi, İbn-i Sina, Gazali, Eflatun, Aristo birbirleriyle etkileşim içinde girmişlerse, bugünün filozof ve ilim/bilim insanları da birbirine kapalı olmamalı ve modern psikolojinin verilerini de dikkate alarak Müslüman ilim insanları ilm-i nefsi geliştirmelidir. Bugün Müslümanların klasik ilm-i nefsi geliştirmesi ve bugünkü anlamda bir ilim-bilim alanı haline getirebilmesi de, ancak nörobilimi, kuantum fiziği ile nöron etkileşimlerinin açıklanmasını, yapay zekâ tartışmalarını, zihin felsefesi birikimini muhatap almalarıyla mümkün olabilecektir.

A. Cüneyd Köksal

Doç. Dr. | 29 Mayıs Üniversitesi | 26 Mart 2018

16. Yüzyılda Osmanlılarda Fıkıh ve Siyaset

Değerlendirme: Abdüssamed Sarıkaya

Bu hafta İSM İhtisas Seminerlerinin konuğu 29 Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi A. Cüneyd Köksal idi ve kendisiyle 16. yüzyılda Osmanlılarda Fıkıh ve Siyaset üzerine konuştuk.

Kanunî devrinde yaşamış olan Lütü Paşa, aslen Arnavut kökenli bir devşirme olup Enderun'da yetişmiş ve devletin çeşitli kademelerinde görevlerde bulunmuş bir devlet adamıdır. Son görevi olan veziriazamlıktan azledildikten sonra ölünceye kadar ilmi araştırma ve telifle meşgul olmuş, irili ufaklı yirmiden fazla eser kaleme almıştır. Lütü Paşa gibi seyfiye sınıfına mensup bir kimsenin İslamî ilimler sahasında da söz sahibi olacak kadar yetkinliğe

ulaşması ender rastlanan bir durumdur. Paşa'nın eserleri gözden geçirildiğinde Arapça'yı rahatlıkla kullanabildiği ve fıkıh, kelâm, tasavvuf gibi alanlara dair çok sayıda eserden faydalandığı; dolayısıyla İslâmî ilimlerle hiç de yüzeysel olmayan bir irtibatı olduğu anlaşılmaktadır. Lütü Paşa siyaset ile ilgili Arapça olarak kaleme aldığı *Halâsü'l-ümme fi ma'rifeti'l-eimme* adlı risalesinde hilâfet ile ilgili konuları genişçe ele almaktadır. Risâlenin yazılma amacı Osmanlı padişahlarına sadece fiilen değil aynı zamanda şer'an da uyulması gerektiğini ve içinde bulunulan çağ itibarıyla artık imamların Kureyş'ten olması gerektiği şartının geçerliliğini yitirdiğini ortaya koymaktır. Müellif, risâlesinde aynı zamanda ümmete imam olmanın şartları ve imamın vazifeleri gibi bazı meseleleri de belirli bir sistematik takip etmeden aktarmaktadır. Lütü Paşa, bu risâlesiyle bir yandan *Ahkâm-ı sultânîyye* eserlerindeki hilâfet anlayışının bir özetini yaparken diğer yandan Osmanlı hanedanının meşruiyetini aklî ve şer'î argümanlarla ortaya koymaya çalışmaktadır. Lütü Paşa'nın

çizmiş olduğu meşruiyet çerçevesi Osmanlı muhitinde genel kabul görmüş, bu tarihten itibaren yapılan şer'î siyaset tartışmalarının meşruiyet çerçevesini oluşturmuştur.

Taşköprizâde Ahmet Efendi, 16. yüzyılda yaşamış; tefsir, kelâm, fıkıh usulü ve Arap dili gibi çeşitli ilim dallarında otuzu aşkın kitap ve risâle kaleme almış çok yönlü bir alimdir. Siyâset-i şer'îyye ile alakalı görüş ve yaklaşımlar da geliştiren Taşköprizâde Ahmet Efendi bu bilgileri çeşitli eserlerinin içinde dağınık bir vaziyette kayda geçirmiştir. Taşköprizâde, buralarda özetle şeriatın asla akıl ürünü bir siyaset anlayışına ihtiyacı bulunmadığını, peygamberlerin getirdiği ilkelerin insanların her türlü ihtiyacını karşılamak için yeterli olduğunu savunmaktadır. Ona göre akla dayalı bir siyaset üretmek mümkün olmakla birlikte böyle bir siyasetin uygulanması şeriatın yokluğu ile mukayyettir. Ancak Taşköprizâde, akla siyaset üretiminde bir işlev vermese de onun tatbikinde aklın önemini de ihmal etmemiştir. Siyaset ile ilgili olarak Taşköprizâde'nin ele aldığı diğer bazı hususlar ise saltanat vazifeleri ve sultanın reayaya karşı olan görevleridir. Maddeler halinde sıraladığı bu vazifeleri zaman zaman çok sert bir dille ifade etmekte, yöneticilere ağır eleştirilerde bulunmaktadır. Taşköprizâde'nin böyle bir dil kullanması güçlü ve karizmatik bir padişah olan Kanunî döneminde yaşamış olması hasebiyle siyaset tarafından hukukun zaman zaman zorlandığına tanık olmasından kaynaklanmış olmalıdır. Buradan hür ve otonom bir yapıya sahip olan ulema sınıfının hala sultanı eleştirebilecek ifade özgürlüklerinin bulunduğu da anlaşılmaktadır.

Furkan Yüksel

İSM İhtisas Öğrencisi (Marmara Üniv. Hadis YL) | 5 Nisan 2018

Tâvûs b. Keysân ve Hadis İlmindeki Yeri

Değerlendirme: Abdüssamed Sankaya

İSM araştırmacılarından Furkan Yüksel Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğu “Tâvûs b. Keysân ve Hadis İlmindeki Yeri” başlıklı sunumunu ihtisas çalışmaları kapsamında bu hafta gerçekleştirdi.

Furkan Yüksel'e göre tabiînin ilk tabakalarından kabul edilen Tâvûs b. Keysân Yemen'de doğup ilmi gelişimini farklı yerlerde tamamlayarak Mekke'de hicri 106 yılında vefat etmiştir. “İmam”, “fakih” ve “hafız” unvanlarıyla nitelenen Tâvûs Yemen'de doğup büyümesine rağmen İslam'ın önemli şehirlerine hadis talebi için *rih*lerde bulunmuştur. Yüksel'in vurguladığına göre Tâvûs b. Keysân'ın yaşadığı dönemde hadis araştırma ve derle-

me amacıyla *rihle* tam olarak sistematik bir hale gelmemiştir ancak yine de Tâvûs'un bu sebeple bir takım beldelerde bulunduğunu gösteren işaretlere kaynaklarda rastlanmaktadır. Bu çerçevede Tâvûs'un başta hocası İbn Abbas'ın bulunduğu Mekke'ye ve Ebû Hureyre'nin bulunduğu Medine'ye *rihle*lerde bulunduğu tespiti yapılabilir. Zira kaynaklarda Tâvûs'un hem İbn Abbas hem de Ebû Hureyre'nin hadis meclislerine katıldığını gösteren rivayetler olduğu gibi aynı zamanda Tâvûs onların önde gelen talebeleri arasında kabul edilmektedir.

Yüksel yaptığı araştırma sonucunda Tâvûs'un hadislerin lafzen rivayetine önem verdiği, hadis hafızı olması hasebiyle rivayet hakkını elde ettiği hadisleri kelimesi kelimesine harfi harfine rivayet ederek hadisleri ezberleme yolunu tuttuğunu belirtmektedir. Fakat onun hadis hafızı olarak kabul edilmesine rağmen hadislerin yazılmasına karşı çıkmadığı, bilakis hadis malzemelerini bizzat kendisinin yazdığını tespit etmiştir. Yüksel Tâvûs'un tabii döneminde ricalle ilgili konuşan kimseler arasında sayıldığını ancak onun sistematik bir şekilde cerh ve ta'dil faaliyeti içerisinde olmadığı sonucuna vardığını ifade etmektedir. Buna delil olarak kaynak taraması sonucu Tâvûs'un toplamda bir elin beş parmağını geçmeyecek kadar az rical değerlendirmesinde bulunduğunu göstermektedir.

Furkan Yüksel Tâvûs'un hadis ilmindeki yeriyle alakalı tespitlerini belirttikten sonra onun rivayetlerini değerlendirdi. Yüksel, Tâvûs'un rivayetlerini hocalarına, talebelerine ve konularına göre bir tasnif içerisinde tahlile tabi tuttu. Tâvûs'un önde gelen, mulâzemet gösterdiği hocaları arasında rivayet oranı olarak Abdullah b. Abbas, Ebû Hureyre ve Abdullah b. Ömer gibi sahabilerin isimleri ön plana çıkmaktadır. Tâvûs İbn Abbas'ın ilim halkasında uzun süre bulunmuş, onun önde gelen talebelerinden kabul edilmiş ve rivayet ettiği hadislerin çoğunu da İbn Abbas tarikiyle rivayet etmiştir. Bu durum, İbn Abbas'ın pek çok rivayetinin günümüze ulaşmasında ve onun düşünce yapısının sonraki nesillere intikalinde Tâvûs'un etkin bir rol oynadığını göstermektedir. Tâvûs'un önde gelen ve kendisine mulâzemet gösterdiği talebeleri arasında ise Abdullah b. Tâvûs, Amr b. Dinâr, Mücâhid b. Cebr, Ebû Zubeyr el-Mekki (Muhammed b. Müslim) gibi kimseler ön plana çıkmaktadır. Yüksel'e göre, Tâvûs'un rivayetleri talebeleri dikkate alınarak incelendiğinde bunların çoğunun Mekkeli olduğu tespitini yapmak mümkündür. Bu durumda Tâvûs'un hadis rivayetinde farklı şehirlerden istifade etmesine rağmen ilmî müktesebatını aktardığı esas yerin daha ziyade Mekke olduğu ortaya çıkmaktadır.

Son olarak Yüksel Tâvûs'un rivayetlerini konularına göre incelediğinde onun rivayet ettiği hadislerin muhtevasının büyük oranda ahkâma dair olduğu tespitinde bulunmaktadır. Görüldüğü kadarıyla Tâvûs'un ahkâm konusunda önde gelen sahabilerden İbn Abbas ve İbn Ömer gibi hocalara sahip olması rivayetler içindeki ahkâma dair hadislerin %86 gibi yüksek bir orana sahip olmasında etkili olmuştur.

Tuncay Başoğlu

Doç. Dr. | İSAM | 12 Nisan 2018

Modern Dönemde Fıkhî Tefekkürün Sorunları

Değerlendirme: Şaban Kütük

İSM ihtisas seminerlerinde bu hafta İSAM başkan yardımcısı Doç. Dr. Tuncay Başoğlu'nu ağırladık.

Tuncay Başoğlu modern dönemde fıkhın geçirdiği dönüşümlere ve bu çerçevede ortaya çıkan fıkhî tefekkürün sorunlarına dair görüşlerini paylaştı.

Başoğlu'na göre temas edilmesi gereken problemlerden ilki fıkhın öğretimi ile irtibatlıdır. Ona göre müfredatta İslam hukuku adı ile okutulan ders fıkhı tam olarak yansıtmamakta, fıkhın kendine özgü hususiyetleriyle fıkh olarak okutulması gerekmekte ve eğer illa ki fıkhın muhteviyatının yeni bir içerik ve tarzla öğretimi sözkonusu olacaksa bunun mutlaka fıkhın kendi dinamik-

lerinin dikkate alınarak yapılması gerekmektedir. Başoğlu'na göre bunu başarabilmenin yolu da modernizmi ve arka planını çok iyi anlamak ve kavramaktır. Halbuki ona göre bizde modernizmin tasavvuru eksik olduğu gibi tasdiki de mevcut değildir. Tabi bu durum sadece fıkhâ has değil İlahiyat alanlarının hemen hemen hepsinde var olan bir meseledir.

Tuncay Başoğlu ikinci olarak Batılı tarih algısını iyi bir şekilde sorgulamamız ve kendimize ait olan yeni bir tarih algısını oluşturmamızın gerekliliğini vurguladı. Bunu gerçekleştirebilmenin yolunun ise dört kitabı iyi okuyabilmekten geçtiğini söyledi: Kitab-ı hitab, Kitab-ı insan, Kitab-ı umran ve ümem ile Kitab-ı kâinat. Bu dört alana dair kendi bakış açımızla, kendimize ait olan zaman ve mekan algısından hareketle bize ait olan sahih tasavvurlar geliştirmemiz gerekmektedir. Buna ilaveten Batıyı da kendimize ait olan tasavvur eşliğinde yeniden tanımlamamız gerekmektedir. Böyle bir farkındalık bize birçok problemi çözmemizde yardımcı olacaktır. Bu konudaki tasavvurumuz resmetme düzeyinde kalmamalı, önce tahlil ve tenkide fakat sonrasında ise inşaya geçmelidir.

Başoğlu'nun üzerinde durduğu diğer bir nokta ise Batılılaşma sürecinde bize iki tür ideolojinin pazarlanmasıdır. Batı düşüncesinin de kendi içinde "Selefleri" olduğunu belirten Başoğlu'na göre Batının bu iki "Selefi" ideolojisi Pozitivizm ve Marksizmdir. Bu ideolojiler sonucunda Batılılaşma sürecinde değerler kargaşası yaşanmıştır. Sömürgecilik ve oryantalizm yoluyla onlara engel olacak şeriat, vakıf, tarikatlar ve medrese gibi kavram ve kurumlar kötülenmiş ve İslâm dünyasında sahip oldukları etkili pozisyonları zayıflatılmıştır.

Abdüssamed Sarıkaya

İSM Araştırmacısı (İbn Haldun Üniv. Araştırma Görevlisi) | 19 Nisan 2018

Ebu'l Kasım el-Ka'bi'nin Bilgi Anlayışı

Değerlendirme: Şaban Kütük

İSM İhtisas Seminerlerinin bu haftaki misafiri, İSM İhtisas Öğrencilerinden ve İbn Haldun Üniversitesi Araştırma Görevlilerinden Abdüssamed Sarıkaya idi. Sarıkaya, Marmara Üniversitesi'nde Kelam alanında hazırladığı Yüksek Lisans tezini sundu.

Abdüssamed Sarıkaya'nın belirttiğine göre hicrî III. yüzyıl kelâm âlimlerinden olan Ebü'l-Kâsım el-Ka'bi, Bağdat Mu'tezile okulunun en parlak siması olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda bir Hanefî fakihî olan Ka'bi, Ehl-i Sünnet düşüncesinin kurucu isimlerinden İmâm Mâtürîdî ve Eş'arî'nin gündeminde oldukça geniş yer

edinmiş ve her ikisi de onun *Evâilü'l-edille* isimli eserine reddiye yazmışlardır. Ka'bi'yi bu denli önemli kılan husus, onun Yunan tabiatçı felsefe geleneğini yeniden yorumlaması ve İslam düşünce dünyasına kazandırmasıdır.

Ka'bi, varlık ve ulûhiyet konuları ile birlikte bilgi/epistemoloji hususunda da kendine has yorum ve görüşleri olan bir âlimdir. Zira klasik kaynaklar sistematik olarak bilginin ilk tanımını ona atfederler ki bu tanıma göre bilgi, bir şeye olduğu hal üzere itikad etmekten ibarettir. Bu tanım, modern bilgi tanımlarının esin kaynağı olmakla birlikte Platon'un tanımına da bazı unsurları itibariyle benzemektedir, bu yönüyle de kadim ile modern arasında bir köprü görevi görmektedir. Bağdat'ta felsefî eserlerin tercümesiyle hız kazanan Yunan felsefî geleneğini tevarüs eden Ka'bi, bilgiye dair pek çok hususu İslâmî kaynaklar içerisinde yeniden yorumlamıştır. Bu bağlamda Sofist düşünce ile mücadele etmiş, eşyanın hakikatini kabul ederek bunların insanlardan bağımsız olarak var olduğunu iddia etmiştir. Bununla birlikte bilginin oluşumunda "tevellüd" nazariyesini benimsemiş, bu konuda yer yer Basra Mu'tezile okuluyla farklı görüşleri benimsemiştir.

Bilginin kaynakları hususunda akıl, mütevatir haber ve sağlam duyu organlarının verilerini kabul etmekte ve bunlar arasından akla büyük önem atfetmektedir. Ona göre akıl, yapısı sağlam olan kalpten "tevellüd" ile meydana gelir ve kesinlikle nazarî bilgiyi meydana getirir. Zira aklın tabiatı nazarî bilginin üretimine kodlanmıştır. Akıl, bilgi kaynağı olarak görmeyip körü körüne nakle sa-

rılanları eleştirdiği gibi yalnızca akli kabul edip duyu organlarının bilgisini ve nakli kabul etmeyen Sümeniyye gibi akımların görüşlerini de reddetmektedir. Yukarıda belirtildiği üzere o, aklın tabiatının nazari bilgiye ulaştırmak olduğunu, dolayısıyla kıyasın doğru bir şekilde kurulması halinde mutlaka bilginin meydana geleceğini belirtmektedir. Bu doğrultuda o, nazar sonucunda bilginin adeten meydana geldiğini iddia eden Eş'ari'leri de eleştirmektedir.

Ka'bi her ne kadar bir bilgi kaynağı olarak akla ağırlık verse de kimi insanların aklının her türden bilgiyi elde etmeye elverişli olmadığını belirtmektedir. Bunun sonucunda ise mukallidin hakkı ve doğru bilgiyi taklit etmesi halinde kurtuluşa ereceğini de kabul etmektedir. Onun bu görüşü gerek Basra Mu'tezilesi gerekse Eş'ari'ler tarafından şiddetle eleştirilmiştir.

Son olarak Ka'bi, bir diğer bilgi kaynağı olan mütevatir haber üzerinde de durmuş, İslâm düşünce geleneğinde bu konudaki en derli toplu tanımı o yapmıştır. Haber-i vâhidin akaidde delil olmayacağını, sahih olması durumunda fıkhıta kullanılabileceğini kabul etmiştir. Haber-i vâhidin hiçbir surette delil teşkil etmediğini iddia eden hocası Hayyat'a da bir reddiye kaleme almıştır.

Ahmet Murat Özel

Dr. Öğr. Üyesi | İbn Haldun Üniversitesi | 26 Nisan 2018

Klasiklerimizi Nasıl Okumalıyız

Değerlendirme: Abdüssamed Sarıkaya

Bu hafta İbn Haldun Üniversitesinden Ahmet Murat Özel İSM İhtisas Seminerlerinin konuğu idi ve kendisiyle Klasik nedir ve Klasikler nasıl okunup ele alınmalıdır gibi sorular üzerine konuştuk.

Ahmet Murat Özel'e göre Klasiği, geleneği, kültürel ve manevî kodlarımızdan zuhur eden düşünce dünyamızı yansıtan bilimum veriyi anlamak ve aktarmak için sormamız gereken ilk soru klasiğin kapsam alanı yani mahiyetidir. Ancak bundan evvel bu sorgulama esnasında kullanılan metotlar da oldukça önem arz etmektedir. Burada bize edebiyat ve onun aralayacağı geniş anlam dünyası yardımcı olabilir. Klasiği keşfetmek bir yana onun aktarımında da edebiyatın bu engin anlam aralığı bize eşsiz kapılar aralayabilmektedir. Halil İnâl-

cık “Şiir okumayan iyi tarihçi olamaz” derken aslında olayların, hukuk ve felsefenin normatif/bağlayıcı yapısı karşısında vakıanın şiire yansıyan saf ve duru yönünden bahsetmektedir. Peki şiir bu bağlayıcılıktan nasıl kaçabilir? Çünkü şiir olaylara karşı daha kritik düşünmeyi ve her daim ikinci bir ihtimali göz önünde bulundurmaya gerektirir. İyi bir roman ise tüm karmaşıklığına rağmen başka bir hayatın kapısını aralamaya, bir paralel hayat kurgulaması yapmaya bizleri yönlendirir.

Klasik, pek çok kişinin adını duyduğu ancak çok az kimsenin bilip okuduğu ve künhüne vakıf olduğu metinlerdir. Bu “çok bilinirlik” kimi zaman metnin önüne görünmez bir set örer. Her ne kadar klasikler tek başına bir kimsenin tüketimine açık olmasa da “pek çok kişinin” bu metinler hakkındaki yargısı, metnin derinlerine inmeyi ve bizimle yeniden konuşmasını zorlaştıran birer unsur haline dönüşmektedir. Burada Italo Calvino’nun klasikler hakkında yaptığı birkaç tanıma zikretmek yerinde olacaktır. Bunlardan ilki şu şekildedir: Klasik, ilk okumada verdiği keşif duygusunu her yeniden okumada veren kitaptır. Bir diğeri: Klasik, okurlarına söyleyeceklerinin tümünü hiçbir zaman tüketmemiş olan kitaptır. Üzerinde düşünmeğe degen diğeri bir tanım ise şudur: Klasikler, bize, bizden önceki okumaların izlerini taşıyarak ve içinden geçtikleri kültür ya da kültürlerde (ya da yalnızca diller ve alışıklarda) bıraktıkları izleri arkalarından sürükleyerek gelen kitaplardır.

Yukarıdaki tanımlar da göz önünde bulundurulduğunda sorulması gereken bir diğeri soru şu olmalıdır: Klasiklere katkı sağlamak, sürekli ona atıfta bulunarak mı, yoksa bugüne dokunan yönüyle üzerinde düşünüp yeniden yorumlayarak mı mümkündür? Bu sorunun cevabı klasiklere bakış açımıza göre değişecektir. Klasiklere okumak ve onu yeniden yorumlamak içinse yazmak olmazsa olmazdır. Zira yazmak çok iyi bir okuma yoludur. Yazdığımız zaman bugünün dilinde, zihninde, bilincinde ve atmosferinde yazmış olacağız. Dolayısıyla yazmak klasiklerle çağdaş olan arasında köprü kurma çabası olarak karşılanmalıdır. Bir diğeri ifade ile yazmak, düşünmenin en kestirme yoludur.

“Sızı” Tiyatro Gösterimini İzledik

İSM öğrencileri Üsküdar Musahipzade Celal Sahnesi’nde “Sızı” adlı tiyatro oyununu izledi. 1913 yılı Anadolu Coğrafyasında yaşayan bir grup Ermeni ailenin dış güçlerin Osmanlı topraklarında oluşturmaya çalıştıkları kaos ve kışkırtmalara alet olmak için önce İstanbul’a sonra da Paris’e yolculuğunu anlatan tiyatro oyunu hem o zamanı yansıtmaması hem de yıllarca komşu olarak yaşamış iki halkın sosyal ilişkilerine ışık tutması açısından izlenmeye değer bir tiyatro oyunuydu.

Hazırlık Sınıflarına Yönelik Arapça Bilgi Yarışması Düzenlendi

İlimler ve Sanatlar Merkezi tarafından hazırlık öğrencilerine yönelik düzenlenen ve geleneksel hale gelen Arapça Bilgi Yarışmaları’nın dördüncüsü 4 Mayıs 2018 tarihinde Mahmut Bayram yurdunda gerçekleştirildi. Tamamen İSM son sınıf öğrencileri tarafından organize edilen yarışmaya İSM Hazırlık Sınıfı öğrencilerinden 5 grup katıldı. Yarışma gruplar arasında kıyasıya bir rekabete sahne oldu. Soruların sonunda gruplar arasındaki eşitliğin bozulmaması sebebiyle yedek sorulara geçildi. Üç yedek sorunun sonunda sıralamanın belli olmasıyla birlikte yarışma tamamlanarak gruplara ödülleri takdim edildi.

İyc Kadıköy Şubesi Boğaz Turu Düzenledi

05.05.2018 tarihinde İlim Yayma Cemiyeti Kadıköy Şubesi tarafından düzenlenen Erguvan Gezisi katılımcılarına güzel anlar ve unutulmayacak hatıralar yaşattı. Üsküdar vapur iskelesinden başlayan program yaklaşık 2.5 saat sürdü. Geziye İlim Yayma Cemiyeti Kadıköy Şubesi mensup ve öğrencileri, İSM ile Miftah öğrencileri katıldı. Rehber eşliğinde yapılan gezide İstanbul boğazının önde gelen yapıları ve tarihi hakkında pek çok bilgi verildi. Gezi, İstanbul'un sahip olduğu birbirinden güzel camiler, yalılar, saraylar ve bunların yanında İstanbul boğazındaki bir çok mekan, eser ve güzelliklere dair müthiş bir görsel şölen yaşattı. Gezi sonunda ayrıca Miftah programına katılan öğrencilere başarı belgeleri takdim edildi.

İsm Ailesi İftar Programında Buluştu

22.05.2018 tarihinde Valide-i Atik Medresesinde gerçekleştirilen İSM iftarına yaklaşık 220 kişi katıldı. Ramazan ayının inşa ettiği manevi iklim ile Valide-i Atik Medresesinin gönle huzur veren mekânının havasını İSM hocaları, öğrencileri ve aileleri bir Ramazan iftarında daha birlikte soluma imkânı buldu. İftardan sonra Kur'an-ı Kerim tilâveti ile devam eden programda İSM Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Recep Şentürk misafirlere hitap etti. Program teravih namazı ve çay eşliğinde yapılan sohbetlerle geç saatlere kadar devam etti.

İsm Öğrencileri Bahar Pikniğinde

09.05.2018 tarihinde İSM Beykoz Kaymakdonduran'da yapılan piknik eğlenceli, huzurlu ve gönül rahatlatıcı bir havada gerçekleşti. Temiz hava ve muhteşem doğanın eşliğinde İSM öğrencileri hoş vakit geçirme imkânı buldu. Piknikte futbol maçı, voleybol ve doğa yürüyüşü gibi etkinlikler gerçekleştirildi. Aralıklı yağmur yağışları görülse de pikniğe özgü etkinlikler yanında mangal keyfi de ihmal edilmedi.

Nisan'da Ege Gezisi Düzenlendi

Mahmut Bayram Erkek Öğrenci Yurdu tarafından 11 Nisan 2018'de başlayıp dört gün süren bir Ege gezisi düzenlendi. Gezinin ilk durağı İzmir idi. Bergama Antik Kenti, Efes Antik Müzesi, Efes Antik Kenti, Meryem Ana Kilisesi, Artemis Tapınağı İzmir'de gezilen yerlerin başındaydı. Bir sonraki gün Aydın/Kuş Adası'na geçildi. Aydın şehir merkezi, Ali Efe Müzesi ve Afrodisias Antik Kenti gezildi. Akşam saatlerinde Aydın'dan Denizli'ye geçildi. Gezinin son günü Denizli Pamukkale ziyaret edildi. Sonrasında öğrenciler kaplıcanın sıcak sularıyla buluştu. Öğrenciler İstanbul'a dönüş yolunda büyük Osmanlı alimlerinden İmam Birgivi'nin kabrini ziyaret ettiler. Katılımcıların çoğunun ilk kez gezme fırsatı bulunduğu ege yöresi, öğrencilerin zihninde tatlı bir hatıra olarak kaldı.

Benim İçin İsm...

Alaaddin Göçer | İSM ve Marmara Üniv. İlahiyat Fakültesi Öğrencisi

Biz gecesinde gündüzünde ilmin değerini bize bildiren ayet veya hadislerin yazıldığı, ezberlendiği bir medresede öğreten ve öğrenen bir grup Müslümanız. Bu medrese Allah'ı, onun dinini ve onun kullarını sevenler tarafından inşa edildi. Ardından aynı samimi duyguları taşıyanların sığınağı oldu. Bugün ise Valide-i Atik'in çatısı altında İSM ve onun İslam adına gayret ve uğraşları var. Bu yapıda, Allah'ın rızasına ulaşmak için birbirini seven, birbirlerine muhabbet besleyen kimseler var. Allah'a hamdolsun. Kişi benliğine hatıralarda ve hatırlarda nefes bulabilir. Geçirildiği iddia edi-

len, fakat aslında sinesinde iddiacılarını ayrı ayrı geçiren ve yok eden zaman, hatıraları da hatırdan sayar.

Bu medresede şüphesiz birçok kimsenin hatırası olmuştur geçmişten bugüne. Müderrisler, öğrenciler, işçiler, Bulgar mülteciler, Valide Sultan ve Sinan... Onların anıları ise sadece hatırlarda kaldı. Ancak kıvılcık taşı, ak revaklı bu medrese halen şahit olmakta ve hatırına almakta. Her bir odasında, sütununda, taşında, kumunda, harcında hatıralar toplamakta. Öyle ki Valide Sultan Külliyesinin kapıla-

Biz modern dünyanın içinde onu anlamlandırmaya çalışan kişilerdik. İşte bu medrese, onun içerisinde okutulan ilim, her bir ferdi- ne sirayet etmiş olan içten havası, samimiyeti, bu anlamlandırma çabamıza ve Allah'ın rızasını kazanabilme umudumuza bir ışık olabilirdi. Nitekim medrese bizimdi, bizden olandı.

rı Allah'ın izniyle benim için aralandığında iliklerime kadar hissettim hatıraların verdiği hazzı. Şimdi bir parçası olduğum bu kültür, o gün beni çok heyecanlandırdı. Yıllarca çatısı altında Allah'ın dini adına çalışan, ilim talep ve tahsil eden nice zat, hatıralarını Valide-i Atik'in belleğine teslim edip gitmişlerdi. Ama işte karşında; orta yerinde şadırvanı, rengârenk çiçekleriyle ağaçları ve her köşesinde talebesi ile dipdiri bir yapı bulmuştum. Farklı giyimlerimiz, farklı tavırlarımız da olsa, tıpkı seleflerimiz gibi biz de buradaydık. Ve tıpkı benim gibi diğer arkadaşlarım da ailesinden, memleketinden, bulunduğu ortamdan kopup; Müslüman kimseler olarak Allah'ın dine nasıl hizmet edebiliriz düşüncesiyle, ilim tahsili için buraya gelmişlerdi.

Biz modern dünyanın içinde onu anlamlandırmaya çalışan kişilerdik. İşte bu medrese, onun içerisinde okutulan ilim, her bir ferdine sirayet etmiş olan içten havası, samimiyeti, bu anlamlandırma çabamıza ve Allah'ın rızasını kazanabilme umudumuza bir ışık olabilirdi. Nitekim medrese bizimdi, bizden olandı. Geçmişe, şimdiye, geleceğe ve en

önemlisi bize; bizden olan ile bakabilmenin bir vasıtasıydı. Geçmişe bakıp güç almak, destek almak, ilim almak yani kısacası gelenek ile olmak, onu layığıyla anlamak, onun ile modern dünyaya bakabilmek; anın ve geleceğin sıkıntılarıyla baş edebilmeyi sağlayacaktı. İşte

bütün bu düşünceler ile dahil olduğum bu güzel ortamı dördüncü senemde de solu-maktayım. Kendi medrese maceramda neyi öğrendiğimi, neyi ne kadar başara-bildiğimi kestiremiyorum. Ancak biliyorum ve görüyorum ki, birbirlerine hatıralar ile, sevgi ve muhabbet ile bağlanan kimseler var bu medresede. Allah'ın izniyle de güzel işler yapmaktalar. Modern dünyada kalakaldığımız, bizden ve geçmişimizden olanları dehşetle kaybettiğimiz elbette bir gerçek. Ancak; kaybettiğimizi bulmaya talibiz. Onu bulduğumuz, anladığımız ve ondan beslendiğimiz surette Müslüman olarak, biz olarak var olabileceğiz. Dolayısıyla üstümüze düşen,

ciddi bir azimle çalışmak ve bu mesuliyetin bilincinde olmaktır. Bunu ise sevgi ile, her bir nesnenin hatırına emanet ettiklerimiz ile sağlayacağız. Allah niyet ve amellerimizi güzel, yolumuzu açık etsin inşallah.

İmam Hatip Onur Programı Bahar Döneminde Verimli Çalışmalara İmza Attı

Miftah Programı 2017-2018 yılının Bahar Dönemini yoğun bir faaliyet içeriği ile geçirmiştir. Bu program dahilinde bu dönem aldıkları Arapça seminerleri öğrencilerin okul başarılarına olumlu yansımıştır. Arapça yanında Osmanlıca seminerlerine devam eden öğrenciler, matbu metin okuma aşamasını tamamlayıp giriş seviyesinde rık'a yazı okumalarına geçmiştir. Miftah Programı öğrencileri ayrıca il genelinde düzenlenen Osmanlıca yarışmaları için yapılan seçmelerde okullarını başarıyla temsil etme fırsatı buldular. İslâmî İlimler Seminerinde bu dönem Mızraklı İlmihal kitabı baştan sona okunmuştur. Bahar Döneminde başlayan Şahsiyet Seminerlerinde Cuma akşamları yatılı programla birlikte hatiplik ve tebliğ eğitimi verilmiştir. Bu seminerler sayesinde ilmî eğitimin yanında tamamlayıcı olarak irfânî eğitimin de öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır.

Bu dönemde havanın ısınmasıyla birlikte dış mekân etkinlikleri de artmıştır. Belirli haftalarda öğrencilere harç karma, bahçe bakımı, çekiç kullanma gibi eğitimler usta kimseler tarafından verilmiştir. Tadilat atölyesi kapsamındaki bu eğitimlerde öğrencilerin el becerilerinin artması ve ileriki hayatlarında ihtiyaçlarını bizzat kendilerinin karşılayabilmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerimizin bilgi ve kültür dairesini genişletecek gezilerde ihmal edilmedi. Barbaros Hayreddin Paşa Türbesi ve Deniz Müzesi bunlardan bazılarıydı. Bu program sırasında denizcilik tarihi ve gemilerin yapıları hakkında öğrenciler bilgi alma imkânı buldu. 10 Mart'ta seminere verilen arada öğ-

renciler İSAM Kütüphanesini ve 29 Mayıs Üniversitesini ziyaret etti. Öğrenciler, dört yüz bin civarında kitaba ev sahipliği yapan ve sadece lisansüstü araştırmacıları kabul eden kütüphanenin iç kısmını gezerek tasnif ve araştırma sistemi hakkında bilgilendirildi. Aradıkları bir kitabı nasıl bulabilecekleri uygulamalı olarak gösterildi. Ardından 29 Mayıs Üniversitesine geçilerek sınıflar ve kütüphanesi görüldü.

Nisan ayında, seminerlerin yoğunluğuna ara vermek maksadıyla Bursa gezisi tertip edildi. Öğrencilerin ve hocaların katılımıyla gerçekleştirilen gezi Osmanlı mimarisi üzerinden ecdadın izi sürüldü. Özellikle 1350-1400 yılları arasında büyük gelişme gösteren taş işçiliği ve mimariden kurulmakta olan bir medeniyetin nasıl hızla yol aldığı öğrenciler tarafından yakından müşahade edilme imkânı bulunmuş oldu.

Programın son haftasında konular bitirilerek seminerler nihayete erdirildi. Sonrasında ise özel bir boğaz ve erguvan gezisiyle kapanış programı gerçekleştirildi. Rehber eşliğinde yapılan programda İstanbul ve boğaz kültürü tanıtıldı. Bunun yanı sıra boğazdaki her bir semt ve yalıların tarihleri, meşhurları, hikâyeleri anlatıldı. Yemek ikramının ardından ise, İSM idarecileri ve hocaları tarafından öğrencilere katılım belgesi takdim edildi. Kapanış programı hatıra fotoğrafının çekilmesiyle sona erdi.

Evfa Akademi

2017-2018 Bahar Dönemini Çeşitli Seminerler ve Etkinliklerle Tamamladı

EVFA Akademi 2017-2018 Bahar Dönemini başarılı bir şekilde bitirerek üçüncü yılını tamamlamış ve Rumeli-Balkan öğrencilerine yönelik önemli bir eğitim programına dönüşmeyi başarmıştır.

Bahar Döneminde her hafta üçer kişilik gruplar halinde öğrenciler Balkan yarımadasının farklı ülke ve problemlerini masaya yatırmış, sunumlar gerçekleştirmiş ve katılımcı öğrencilerle tartışmıştır. Bu sunumların küçük bir kitap haline getirilmesi ve yakın zamanda basılması kararlaştırılmıştır.

‘İslam Dünyası ve Sorunları’ semineri Güz Döneminde ağırlıklı olarak İslâm dünyası ile ilgili giriş mahiyetinde ve teorik bir muhtevaya sahipken Bahar Döneminde daha özel bir kapsam alarak Balkan ülkeleriyle ilgili güncel problemler üzerine yoğunlaşmıştır.

EVFA Akademi bu dönem içerisinde, 10 yıl boyunca Bosna Uluslararası Üniversitesinde görev yapan Prof. Dr. Hasan Korkut’u davet edip iki sunum gerçekleştirmiştir. Görev boyunca Balkanlarda yaşadığı tecrübelerini aktaran Hasan Korkut öğrencilere önemli bir tecrübe aktarımını gerçekleştirmiştir.

EVFA’nın Bahar Döneminde sürdürdüğü bir başka faaliyet alanı da kitap okumalarıdır. Ahmet Davutoğlu’nun *Şehirler ve Medeniyetler*, Montgomery Watt’ın *İslam Düşüncesinin Teşekkül Devri*, Ali Yakup Cenkçiler’in *Hatırat Kitabı* okunan eserler arasında başlıcalarıdır.

İLİMLER VE SANATLAR MERKEZİ

İSM